

בס"ד

המכללה האקדמית הדתית לחינוך

ש א נ ן

עלון סגל המרצים 7

סמסטר א' - תשע"ה

תוכן העניינים

דבר נשיא המכללה
"להביט אל השורשים ולהמשיך לצמוח" - פרופ' יחיאל פריש 5

דבר תורה
שנת השמיטה הגורלית בתקופת שיבת-ציון - ד"ר ניסן ארדט 6

רגע של עברית
להסתכל ולהשכיל, לסבור ולהסביר - עדנה אייל גרנית 8

נעים להכיר 9

יואל מרציאנו
אריאל שרלו
מאיה אייזנברג
רעות שפירא

העשייה במכללה

תכנית הכשרה חדשה לבנות שירות לאומי - אורנה שניידר 11

איסון אישי פדגוגי באמצעות צילום עצמי סדנה בהנחיית אודליה ורדי - תקוה חבובה 12

תרומה למען הקהילה

עם הפנים לקהילה- שומרים על הגחלת היהודית בגן ממלכתי - אורנה שניידר 14

פרויקטים

פרויקט "תקרא - תצליח" - ד"ר ניצה דורי וד"ר אסתר כלפון 16

פרויקט ייחודי בהתנסות מעשית

Pilot in Progress: The Shaanan English Enrichment Program for 5th Grade Pupils at Giborei Etzion
By Fran Sokel and Gaby Shoshani 18

סיורים - **מטיילים עם התנ"ך -** ד"ר דוד שניאור 19

ימי עיון, כנסים וביקורים

ביקור צוות תקשוב במכון מופ"ת - ד"ר שרה הרשקוביץ 20

יום עיון בהיסטוריה - עדה גבל 21

כנס ביכורי מחקר - ד"ר אסתר כלפון 22

רשמים מכנס לספרות ילדים ונוער שנערך במכללת "דוד ילין" - ד"ר ניצה דורי 23

רשמים מכנסים בחו"ל

כנסים באוקספורד: מורשתו של יוסף בן מתתיהו - ד"ר אלי שריאל 24

כנסים בנושא: סולידריות יהודית בשואה - הרב ד"ר בועז כהן 24

עלי ספר - **האם זו בעיה? בעיות מילוליות במספרים טבעיים בבית-הספר היסודי** - ד"ר שרה הרשקוביץ 25

מפרי עטנו - **"טכס מרשים" -** ד"ר יהושפט נבו 28

פרסים והוקרה על פעילות חינוכית

טקס הענקת פרס יקיר החינוך הדתי לד"ר ערן לויזון 29

ברכות לחברי סגל המרצים לרגל קבלת התארים 31

ההוצאה לאור

ממשיכים לחקור ולכתוב 32

חדש על המדף, מפרסומי המכללה 33

מילת תודה לסיום - טלי פריד וד"ר ניצה דורי 38

עורכות: טלי פריד וד"ר ניצה דורי
עיצוב גרפי: תמי יהושע

שאנן
המכללה האקדמית הדתית לחינוך
ע"ש ד"ר י. בן נון ז"ל

הוצאה לאור

כתובת המכללה: רח' הים התיכון 7, קרית שמואל, חיפה 2640007
מען למכתבים: ת.ד. 906, קרית שמואל, חיפה 3100801
טלפון: 04-8780000 פקס: 04-8714445
Email: shaanan@shaanan.ac.il

דבר נשיא המכללה

"להביט אל השורשים ולהמשיך לצמוח"

פרופ' יחיאל פריש

חברי סגל הוראה יקרים,

לרגל שנת השמיטה בחרתי להשתמש בדבריי בדימויים מעולם הצומח על מנת ללמוד את חוסנו של העץ, יש להביט ולהתבונן בשורשים ככל שהם עמוקים יותר וגדולים יותר, יחזיק העץ מעמד וכל רוח שבעולם לא תעקור אותו. בימים אלה של סיום הסמסטר עלינו להביט אל השורשים שלנו, ללמוד ולהכיר את עצמנו ולהמשיך לצמוח ולפרוח, לעשות פירות מתוקים.

עם סיום סמסטר א' של שנת הלימודים תשע"ה, אשתף אתכם בתחושותיי האישיות. כנשיא המכללה אני שואל את עצמי לא אחת מתי כבר נגיע ליעדים הגבוהים שהצבנו לעצמנו, להישגים הגדולים, להצלחות הכבירות. ההגעה ליעד המושלם ביותר והנכסף ביותר היא לא רק מטרתו של האדם הבודד אלא היא עומדת בבסיסה של חתירה ציבורית-לאומית ליעדים: שלום בארץ, בניית בית המקדש, ביאת המשיח וכן הלאה. יחד עם זאת אם נבחן מקרוב את חיינו, נראה שלמעשה אין תחום שבו ניתן לומר בלב שלם: "הגענו!".

כל הישג הוא פתח לאתגר חדש, כל יעד שנכבש מגלה רק עוד כמה ארוכה הדרך: סיום הלימודים הוא שער הכניסה לבגרויות, סוף השירות הצבאי או תחילת החיים האזרחיים, חתונה היא תחילת חיי משפחה. אנו שמחים על כל הישג כזה. אולם לשמחה צריכה להתלוות גם התמודדות בלתי פוסקת עם אתגרים חדשים. ישנו כוח בעולם שתפקידו לתבוע את הקומה הבאה, לא להשלים עם החולשות אלא להיות תמיד בתנועה, להתקדם הלאה.

למי שחי בתודעה רוחנית של רצון לשלמות - הדבר מעורר ייאוש, אולם למי שחי בתודעה של רצון לשלמות, מתחדדת אצלו ההבנה כי האושר והסיפוק אינם תלויים בהגעה אלא בתהליך. אנו מצויים בהתקדמות כל העת: ההתמודדות של סבא שלנו הייתה אם לברוח מהעיירה או למות בתאי הגזים. ההתמודדות שלנו היום היא.....

זוהי התקדמות אדירה שיש לשמוח בה. העיקרון המנחה הוא שלַנצח יהיו התמודדויות ואתגרים, רק שמדור לדור הם הופכים לעדינים יותר; מבחירה בין טוב לרע לבחירה בין טוב לטוב יותר. מי שמחפש שלווה בארץ ישראל אינו במקום הנכון. יש לנו עוד דרך ארוכה ויעד עם ההודאה על מה שהושג, אנו תמיד בדרך, תמיד בהתקדמות. חשוב לזכור זאת לקראת.....

בספרו "סדקים באקדמיה" מדגיש פרופ' אמנון רובינשטיין שהכנסת ההשכלה הגבוהה לפריפריה ופתיחת מכללות, שהוא היה אחד היוזמים לפתיחתן (בין היתר בגלל שהאוניברסיטאות סגרו את שעריהן בפני סטודנטים), הוכיחה שהרחבת הבסיסים מגביהה את הקודקוד ואף מכניסה קהלים שלא היו בו, בניגוד לטענת המתנגדים, שהרחבת בסיס הפירמידה תנמיך את הקצה שלה. לגבי תחושת המרצים רבים שסטודנטים לא באים להרחיב אופקים אלא כדי לקבל תעודה, השיב רובינשטיין (ראיון ל"ישראל השבוע" בשם "השכלה גבוהה וסגורה", 8.8.2014) ש"מרצה שיש לו שאר רוח יכול לגבש אליטה בקרב הסטודנטים, שתמשיך את המסורת שלו והוא יכול גם לעורר רצון לידע בקרב התלמידים שרוצים רק תעודה. מכל מקום, סיפוק רצונות הסטודנטים הוא בעיה". לדעתו פתרון הבעיה שיהיו מוסדות שיפנו לסטודנטים יותר מחקריים ויהיו מוסדות שיציידו את האנשים בתואר ראשון מקצועי. גם על נושא הלמידה מרחוק אין דעתו נוחה. לטענתו צעירים רוצים להיות בחברה ולא לשבת לבד בבית מול צג המחשב וללמוד. יש גם את השפעת המרצה שקשה להעביר דרך המחשב. "זו ההשראה", טוען רובינשטיין, "הסטודנט הוא שותף ולא לקוח".

יהי רצון ונזכה!

מוקירכם ואוהבכם

יחיאל

בס"ד

המכללה האקדמית הדתית לחינוך

עם הפנים לאתגרי המחר

הצטרפו למורים השותפים בחינוך דור העתיד

תעודת הוראה ותואר ראשון בחינוך B.Ed.

* הכשרה לגיל הרך מלידה עד גיל שש
* הכשרה לחינוך מיוחד
  מסלול להכשרת גננות חינוך מיוחד
* הכשרה לבי"ס יסודי
* הכשרה לבי"ס על-יסודי

בהתמחויות:

* תושב"ע * מתמטיקה * אנגלית * חינוך מיוחד
* הגיל הרך * היסטוריה * תנ"ך

תואר שני בחינוך M.Ed.

בתחומים

- **תנ"ך** - בראי הפרשנות היהודית לדורותיה
- **חינוך** - הוראה ולמידה במערכות משלבות
- **אנגלית** - הוראת אנגלית בעידן הדיגיטלי
  TEACHING ENGLISH IN A DIGITAL AGE

מלגות הצטיינות

מלגות למקדימים להירשם (תנ"ך, אנגלית)

קבוצות נפרדות לנשים ולגברים
לפרטים נא לפנות לשרון:
04-8780016

מצוינות
ארצית
3 שנים חינם +
מלגה שנתית

אפשרות למסלול ישיר
לתואר שני M.Ed.

קבוצות נפרדות לנשים ולגברים
לפרטים התקשרו
לאורלי או אילנית
או ל"ד"ר ערן לויזון:
04-8780021/2/3

"שאנן" - 64 שנות הכשרה למנהיגות חינוכית

טלפון: 04-8780000

הים התיכון 7,
קרית שמואל, חיפה

שנת השמיטה הגורלית בתקופת שיבת-ציון

ד"ר ניסן אררט

לקראת שנת השמיטה הבאה עלינו לטובה הוקדשו מרבית השיעורים - בליל הלימוד הכללי, בחג שבועות תשמ"ד, במרכז התרבות של שכונתנו - לנושא השמיטה בגווניו השונים. אנו בחרנו להביא למודעות הציבור אירוע-מכונן - "כריתת האמנה" - שנתקיים בסוגרת "הקהל", שלאחר חג שמיני עצרת, בפתח השנה הנושקת לשנת השמיטה. אירוע יסוד זה - של מה שייקרא לימים "התורה שבעל-פה", היווה שיא של מאורעות גורליים, בתולדות עמנו, בתקופת שיבת-ציון הראשונה; והוא תוצאה של פעילות משותפת, ברוכה, בין שני מנהיגים ייחודיים: עזרא הסופר ונחמיה התרשתא.

נתרכז עתה באירוע המרכזי, המשותף לשניהם, שנערך בתום שנת השמיטה, לאחר חג הסוכות: מעמד כריתת האמנה - ראשית היצירה של התורה שבעל-פה:

המצוות, המובאות בתורה, מקבלות משמעות אקטואלית - בהתאם לצרכי השעה. לפיכך – כפי שציין נחמיה בזכרונותיו - ההתחייבות הראשונה, שמקבלת על עצמה אסיפת העם, "בהקהל": להיבדל מ"עמי הארצות" הנוכחים; ולא דווקא מעמי כנען שבעבר: "ואשר לא נתן בנותינו לעמי הארץ ואת בנותיהם לא נקח לבנינו". ההתחייבות, השנייה בחשיבות, מרחיבה את מצוות איסור המלאכה בשבת גם על משא ומתן בשבת ובחג: "ועמי הארץ המביאים את המַקחות וכל שבר ביום השבת למכור - לא נקח בשבת וביום קדש".

ההתחייבות השלישית מחזקת את הנחתנו, כי נחמיה ניצל את שנת השמיטה, כדי לגייס את כל שכבות העם, להסיר את חרפת ירושלים פרוצת החומות. ניסוח הדברים מתייחס לתביעות שהועלו בעת "זעקת העם" - שמיטת הקרקעות ושמיטת הכספים כאחד: "ונטֹש את השנה השביעית ומֹשה כל יד".

לאחר מכן באה התחייבות מהפכנית - הנשענת על מצווה חד-פעמית בתורה (שמות ל', יא-טז): "זה יתנו כל העובר על הפקודים: מחצית השקל בשקל הקדש - - - ונתת אותו על עבודת אהל מועד". לא הכהנים, אף לא המלכים, נושאים בהוצאות הפעלת המקדש: "והעמדנו עלינו מצות, לתת עלינו, שלשית השקל בשנה, לעבודת בית אלהינו: ללחם המערכת ומנחת התמיד ולעולת התמיד השבתות החדָשים למועדים ולקדשים ולחטאות לכפר על ישראל; וכל מלאכת בית אלהינו (בדק הבית)" .

עם זאת הכהנים מתחייבים, ספציפית, לדאוג ל"קרבן העצים" - על-פי האמור בתורה: "והגורלות הפלנו על קרבן העצים -הכהנים הלוים והעם -להביא לבית אלהינו לעתים מזומנים, שנה בשנה, לבער על מזבח ה' אלהינו- ככתוב בתורה". המכוון אל הכתוב(ויקרא ו', ה): "והאש על המזבח תוקד בו, לא תכבה, ובער עליה הכהן עצים בבֹקר בבֹקר - - - .

ההתחייבויות האחרונות, מתבארות, על יסוד מה שמספר נחמיה בזכרונותיו (נח' י"ג, ד-יג): "ואריבה את הסגנים ואמרה מדוע נעזב בית האלהים? ואקבצם ואעמֵד על עמדם: וכל יהודה הביאו מעשר הדגן והתירוש והיצהר - לאוצרות (המקדש) - - - ". וזו לשון ההתחייבות באמנה: "ולהביא את בכורי אדמתנו - - - ואת בכורות בנינו ובהמתנו - - - ואת ראשית עריסתנו - - - אל לשכות בית אלהינו - - - ולא נעזב את בית אלהינו".

לאחר מכן, מסופר בזכרונות עזרא, כיצד יצאה לפועל "ביום ההוא" - בעקבות חנוכת החומה וטקס כריתת האמנה - תכנית נחמיה (נח' ז', א-ה): "ויהי כאשר נבנתה החומה - ואעמיד הדלתות ויפקדו השוערים והמשוררים והלוים - - - והעמיד משמרות ישבי ירושלם איש במשמרתו ואיש נגד ביתו (התברר לי) - והעיר רחבת ידים וגדולה - והעם מעט בתוכה ואין בתים בנויים; ויתן אלהי אל לבי: ואקבצה את החורים ואת הסגנים ואת העם להתיחש". דהיינו להיפקד על-פי היחוס המשפחתי של: "בני המדינה העולים משבי הגולה". זאת, על מנת לחייב אותם לבצע את התכנית הבאה (נח' י"א,א-ב): "וישבו שרי העם בירושלם ושאר העם הפילו גורלות להביא אחד מן העשרה לשבת בירושלם עיר הקדש ותשע הידות (חלקים) - בערים. ויברכו העם לכל האנשים המתנדבים לשבת בירושלם".

מסתבר: נחמיה ועזרא, ברישום האירועים, המפורטים, בשנת השמיטה ובקיצה - בזכרונותיהם - חשו בעליל את גודל השעה "ביום ההוא": חרפת ירושלים הוסרה; ושוב היתה לעיר קדש-

בס"ד

שאנן
המכללה האקדמית הדתית לחינוך

גם אנגלית וגם ספרות חכמים

מכללת שאנן מזמינה אותך להצטרף למסלול ייחודי להכשרה להוראה
בשילוב של קודש עם חול: תורה שבעל-פה ואנגלית

The Shaanan English Department

תואר ראשון באנגלית
B.Ed.

- High academic and professional standards
- Guidance and support in learning to teach English
- B.Ed. plus teaching certificate for 4th-6th or 7th-10th grades

ראש החוג: ד"ר פרשה בן שושן
מרכזת החוג: גבי שושני

תואר שני באנגלית*

M.Ed.

אנגלית – הוראת אנגלית בעידן הדיגיטלי
TEACHING ENGLISH IN A DIGITAL AGE
ראש התכנית: פרופ' עלית אולשטיין
מרכזת התכנית: גבי שושני

תואר ראשון B.Ed.
בתורה שבעל-פה

תחומי תוכן:
משנה
מדרש
תלמוד
סוגיות אקטואליות בהלכה

הכשרת מחנכות/ים בעלות/י ידע נרחב בהלכה היהודית, כלים ללמידה ולהוראה וזהות ציונית-דתית מעמיקה.

שילוב היבטים של ידע ודידקטיקה.
מתן תשומת-לב ויחס אישי לכל סטודנטית.

סיורים באתרים נבחרים מתקופת המשנה והתלמוד.

ראש החוג: הרב ד"ר ירון זילברשטיין

*לאומדים נקבלים לסטודנטיות לסטודנטים.

למסיימות בהצלחה - אפשרות להמשיך לתואר M.Ed.

מינהל סטודנטים: עינת (B.Ed.): 04-8780013 אורלי/אילנית (M.Ed.): 04-8780021/2

"שאנן" - 65 שנות הכשרה למנהיגות חינוכית

*בהתניה מאושרת להקמה שמורה

טלפון: 04-8780000

הים התיכון 7,
קרית שמואל, חיפה

כדברי הנביא המנחם (ישעיה נ"ב,א-ב): "עורי עורי לבשי עזך ציון, לבשי בגדי תפארתך ירושלים, עיר הקדש, כי לא יוסיף יבא בך עוד ערל וטמא. התנערי מעפר קומי, שבי ירושלם (כי, כבר), התפתחו מוסרי צוארך, שביה בת-ציון".

בפרספקטיבה היסטורית: במעשה כריתת האמנה, "ביום ההוא", נוצר הבסיס לְמה שיתפתח - אצל "אנשי הכנסת הגדולה" - כמה שייקרא לימים: "התורה שבעל-פה".

מסתבר, שחז"ל חשו - במרכזיות אירועים אלה - בעריכת ספר עזרא; ומשום חשיבותם בעיניהם, ראו לנכון להכניס ספר, מאוחר זה, לאסופת כתבי הקדש. הערכת חז"ל, לעזרא, באה לכלל ביטוי בדברי רבי יוסי (סנהדרין כ"א,עב): "ראוי היה עזרא שתינתן תורה על ידו לישראל, אלמלא לא קדמו משה".

לסיום ניתן לומר: נחמיה ועזרא - בפועלם המשותף בשנת השמיטה הגורלית - קבעו לדורות את הוויתה הייחודית של העדה היהודית בתקופת שיבת-ציון. אלמלא מעשיהם, אפשר, וגורלנו כעם לא היה שונה מגורלם שלפליטת השומרונים היום.

להסתכל ולהשכיל, לסבור ולהסביר

עדנה אייל גרנית

"וַתֵּרֶא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים ונחמד העץ להשׂכיל" (בראשית ג', ו) מה פירוש "נחמד העץ להשׂכיל"?

ההקבלה לפרק ב', ט' בבראשית **"כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל"** מלמדת לכאורה, כי **"נחמד להשׂכיל"** פירושו **"נחמד לראייה"**, ואכן כך מתרגם אונקלוס: **"ומר גג איל נא לאסתכל אביה".**

מרבית הפרשנים הסבירו, כי **"נחמד העץ להשכיל"** עניינו הבנה וידיעה על-פי דברי הנחש **"והייתם כאלוקים יודעי טוב ורע".** ואכן, ההשכלה וההסתכלות קרובות למדי במקורן.

למעשה מדובר באותו שורש אלא שההשכלה (ב-ש') מופיעה במקרא, ואילו ההסתכלות (ב-ס') הגיעה אלינו דרך הארמית, הנוטה להחליף ש' ב-ס'. מבחינה סמנטית פועלי ההבנה והעיון הם לרוב התפתחות של פועלי הראייה.

כבר בלשון הילדים חל מעבר כמעט בלתי מורגש בי ו**"אתה רואה"**, שפירושו לראות בעיניים לבין **"אתה רואה!"** שעניינו **"עכשיו אתה מבין"**. התופעה אינה ייחודית לעברית, וגם האנגלי האומר I see מתכוון לא פעם להבנה ולא למבט עיניים.

להשׂכיל פירושו, אפוא, לראות ובהרחבה לראות בעיני הלב, להבין ולהשכיל. כך גם ל"עיין" – מקורו בנתינת עין והמשכו בהעמקה ונתינת דעת. גם הצמד "להבין" ו"להתבונן" מלמדנו על הזיקה שבין הראייה וההבנה.

צמד נוסף המתאים למערכת המתוארת הוא "שָׂבַר" ו"הסביר". במקרא "לְשַׂבֵּר" פירושו "לקוות, לייחל": **"שִׂבַּרתי לישועתך ה'"** (תהילים קי"ט, קסו), אך גם לראות ולעיין: **"ואהי שֹׂבֵר בחומת ירושָׁלַם אשר הם פרוצים"** (נחמיה ב', יג).

את הפסוק **"מפני שיבה תקום"** (ויקרא י"ט, לב) מתרגם-מפרש אונקלוס: "**מן קדם דסבר באורייתא**" – מפני הסובר בתורה, ההוגה בה ומבינה, תקום.

בפרשת "האזינו" אומר משה על הגויים: **"לו חכמו ישכילו זאת,יבינו לאחריתם"** ובתרגום אונקלוס לארמית: **"אילו חכימו אסתכילו בדא, סברו מה יהי בסופהון"** (הסתכלו... הבינו).

שני פועלי ההבנה שבפסוק מיתרגמים בפעלים שעניינם המקורי הוא ראייה, לפי שכאמור קרובות מאוד ראיית העין וראיית הלב.

מכל מקום, מן השורש הארמי ס-ב-ר קיבלנו את ה"סברה", את ה"סבירות", את ה"הסתברות" ואת "סבר הפנים", ובזכותו, מסתבר, יכולים אנו לפגוש הזדמנות נוספת, שבה התעשרה שפתנו רבות מן השפה האחות.

יואל מרציאנו

שמי יואל מרציאנו ואני נשוי לאילת ואב לחמישה ילדים: יצחק, יאיר, נעם, רוני ומיכל. את לימודי האקדמיים סיימתי באוניברסיטה העברית, במחלקה להיסטוריה של עם-ישראל. עבודת הדיסרטציה שכתבתי עסקה ביהודי ספרד בימי הביניים המאוחרים, כותרתה: "חכמי ספרד במאה החמש-עשרה: חינוכם, לימודם, מעמדם, דמותם ויצירתם". בין השנים 2009-2013 - נסענו לשליחות מטעם הסוכנות היהודית, לטורונטו, קנדה. שם לימדנו בתיכון הקהילתי ושימשתי ראש המחלקה לתלמוד. מלבד עבודתי במכללת שאנן, אני מלמד בתיכון התורני "הימלפרב" בירושלים וכן משמש בתפקיד סגן ראש מכון בן צבי לחקר קהילות ישראל במזרח.

במסגרת המכללה אני מלמד במחלקה להיסטוריה קורסים שעוסקים בהיסטוריה כללית והיסטוריה יהודית של ימי הביניים. בשנה האחרונה אני מלמד עבודה מעשית לשנה א, בנים.

אריאל שרלו

אריאל שרלו, 33, נשוי + 4 ילדים. גר בחספין שברמת הגולן. מלמד לימודי קודש בישיבה התיכונית בחספין תלמידים בכיתות תל"ם (=תגבור לימודי) המאוכלסות, לרוב, בתלמידים עם לקויות למידה. בעל M.A. בחינוך מיוחד מאוניברסיטת בר-אילן במסלול ללא תזה, וכעת בתהליכי השלמת תזה. התזה עוסקת בתחום עיסוקי-לימודי הקודש, והיא חלק ממחקר גדול יותר על שיטת לימוד גמרא מסוימת המתבצעת בחברה החרדית.

בחיי הפרטיים אני ואשתי כעת עסוקים בבניית ביתנו בחספין, ובחיי המקצועיים אני מלמד בישיבה, מרצה בשאנן ובהשתלמויות שונות בתושב"ע.

בשאנן אני מעביר קורס במסלול חינוך מיוחד בנות 'מתודיקה להוראת תנ"ך' גם לשנה ב' וגם לשנה ג'. ואצל הבנים במסלול חינוך מיוחד אני מנחה סדנת סטאז'. מה שאתגר אותי להשתלב בהכשרת מורים בשאנן הוא הרצון להעביר את הניסיון והידע שצברתי כמי שמלמד תלמידים עם לקויות למידה ולא קיבל במהלך לימודיו הכשרה מסודרת לתחום לימודי הקודש והחינוך המיוחד.

מאיה איזנברג

שמי מאיה איזנברג, מתגוררת בישוב הקהילתי קדימה, שם גם גדלתי והתחנכתי מכיתה א'. את השירות הצבאי עשיתי בחיל-הים בתפקיד מש"קית חינוך. לאחר השחרור, יצאתי ל"מסע הגדול" בדרום אמריקה בידיעה ברורה מה אעשה כשאחזור.
כשחזרתי, התחלתי את לימודי התואר הראשון במוזיקה בשילוב תעודת הוראה באוניברסיטת בר-אילן.

כבר בשנה השנייה ללימודי התואר ובשנה הראשונה בתעודת הוראה קפצתי למים והתחלתי ללמד מוזיקה בגני ילדים.
במהלך שנות התואר הראשון התחלתי ללמד ומצאתי פערים בין ההלכה (לימודים אקדמיים) לבין המעשה (עבודת ההוראה) בכל הקשור לשירי חג בגני ילדים ולעבודת המורה למוזיקה בגן. זו הסיבה לכך שהחלטתי במהלך שנת הלימודים האחרונה בתואר הראשון להירשם לתואר שני ולחקור את הנושא.עבודת המחקר שלי עוסקת בשירי חג בגני ילדים בישראל. במהלך לימודי התואר השני, גיליתי עד כמה המחקר בנושאי חינוך ומוזיקה מרתקים אותי ועד כמה חשוב שהקשר ביניהם יהיה הרמוני, הרי שני נושאים אלו מזינים אחד את השני.
מזה ארבע שנים אני מדריכה גננות בפרויקט ייחודי בחדרה המתמקד בהטמעת המוזיקה והזמר העברי כחלק אינטגרטיבי של ליבת תכנית הלימודים בגן הילדים ותכנית הלימודים במוזיקה בגן הילדים, לגננת ולילדים כאחד. כמו כן, אני מורה למוזיקה בבית-ספר יסודי צומח כתות א'-ה', ומרצה בהשתלמויות מטעם משרד החינוך בפני גננות בנושא "שילוב המוזיקה בחיי הגן".
בשנה האחרונה לקחתי חלק בכתיבת תכניות לימוד במוזיקה בגיל הרך.
אני שמחה מאוד על הצטרפותי למכללת שאנן כמרצה. בשנה זו אני מעבירה את הקורס "מוזיקה ולמידה בגיל הרך", וזוכה להביא בפני פרחי הוראה לגיל הרך את שפת הצלילים המופלאה על שלל רבדיה ואת מקומה המשמעותי בגן בהיבט התרבותי. אני רואה זכות גדולה בהזדמנות זו שנפתחה עבורי ללמד גננות בהתהוות ולהעביר להן את משנתי החינוכית אותה עיצבתי וגיבשתי באינטנסיביות בשנים האחרונות.

רעות שפירא

רעות שפירא, 41, נשואה ואם לארבעה ילדים, מתגוררת ביישוב "הושעיה".
בעלת M.A בספרות עברית מאוניברסיטת בר-אילן.
מזה 16 שנים מלמדת בחטיבת הביניים בהושעיה - מחנכת ומורה לשפה ולספרות עברית. בשש השנים האחרונות מנהלת את חטיבת הביניים ומלווה מקרוב את המורים והמחנכים המלמדים בה בתחומי הפדגוגיה ובכלל.

הגעתי למכללה אחרי שנים של עבודה בשטח, בה מצאתי סיפוק רב בחניכה ובליווי של המורים החדשים, המהווים את דור ההמשך שלנו...
מכאן הדרך להכשרת מורות במכללה הייתה קצרה...
כמדריכה פדגוגית, של שנה ג' במסלול היסודי, שמחה מאוד לתרום את הניסיון שרכשתי במהלך השנים, ונהנית מאוד מהקשר החם והמשמעותי שנוצר ב"ה עם הבנות.

תכנית הכשרה חדשה לבנות שירות לאומי

אורנה שניידר

חודש נפתחה תוכנית חדשה להכשרת בנות שירות לאומי המשרתות בגני הילדים. הבנות מגיעות למכללה מידיי יום שני כדי ללמוד קורסים אקדמים נבחרים מתוכנית ההכשרה להוראה של מסלול הגיל הרך.
התכנית נועדה להפוך את שנת השירות של המתנדבות לשנה יותר משמעותית עבורן ועבור ילדי הגן. המטרה לקדם את עבודתן החינוכית ולהעניק להן ידע תאורטי לצד כלים מעשיים לעבודה מיטבית עם ילדי הגן הרכים במגוון נושאים מרתקים.

הבנות מגיעות אלינו מיישובים מרוחקים מהמכללה כגון: צפת, נצרת עילית, בית-שאן, טבריה, אליכין ועוד.

אימון אישי פדגוגי באמצעות צילום עצמי

סדנה בהנחיית אודליה ורדי

תקוה חבובה

הקדמה

במהלך הישיבות הקבועות של המד"פים במסלול היסודי, מתקיימת לעיתים למידה משותפת וכן סדנאות לפיתוח הצוות. הפעם, התקיימה סדנא בנושא "מודל אימון אישי פדגוגי באמצעות צילום עצמי" בהדרכת הגברת אודליה ורדי, מנהלת הפיתוח המקצועי במכון ברנקו וייס. מפאת חשיבות הנושא להכשרת כלל הסטודנטים להוראה בשדה, הצטרפו אלינו ראשי חוגים ובעלי תפקידים במכללה. כל המשתתפים חברו יחד ללמידה משותפת בתחום פדגוגי זה. הבחירה בנושא זה נבעה מצורך אותו אנו מזהים. סטודנטים רבים מתקשים ביישום של הידע התיאורטי והפיכתו לתכנון שיעור לתלמידים וגם כאשר התכנון טוב עדיין יש פערים בין התכנון להוראה בפועל. אנו עושים מאמצים לצמצם פער פדגוגי זה באמצעות אימון מתמיד של הסטודנטים, בשאיפה להכשיר את הסטודנטים לשדה באופן המיטבי והמדויק ביותר הצבנו לעצמנו אתגר למצוא דרכים נוספות לאימון הסטודנטים בשדה ובמכללה. האימון הפדגוגי באמצעות ההסרטה הינו כלי נוסף שנועד לקדם כישורי ההוראה של הסטודנטים.

מטרות הסדנה

1. קידום ומיומנויות ההוראה של הסטודנטים.
2. לימוד עקרונות המודל של אימון פדגוגי באמצעות צילום עצמי.
3. בדיקה אם וכיצד ניתן ליישם את המודל במכללה שלנו.

תהליכי המודל ועקרונותיו

מודל האימון הוא מודל לעבודה אישית עם מורים באמצעות צילום עצמי של השיעורים שלהם. זהו מודל התבוננות אישית במורים, שפותח על-ידי פרופסור פיאנטה, מתוך ניסיונו בצפייה במורים רבים. המודל כולל תהליכי צפייה ושיח פדגוגי על הלמידה וההוראה בליווי אישי, במחזוריות של חמישה עשר מפגשי אימון שנתיים. באימון פדגוגי אישי יש התפתחות לאורך השנה, המאמן מלווה את המורה תוך כדי עבודתו. במהלך האימון מחפשים אינטראקציות משמעותיות שניתן למצוא בהם השפעות חיוביות על הלמידה. תהליך ההתפתחות המקצועית מתבסס בו בעת, הן על למידה חדשה והן על התבוננות מקצועית בדרכי יישומה.

עבודה באמצעות קטעי שיעורים מצולמים עשויה להסב את תשומת ליבם של המורים לניתוח מורכב ומבוסס עדויות. השאלה המרכזית שמנסים להתמקד באמצעות האימון היא: אם ואיך אינטראקציות כיתתיות מקדמות למידה והבנה.

שימוש בהסרטה מחזק את יכולת ההתבוננות והחשיבה הרפלקטיבית על האינטראקציות בין המורה לבין התלמידים ובין התלמידים לבין עצמם. הבסיס הוא שותפות (MY TEACHER PARTNER) - M.T.P מודל השותפות מתבסס על עקרונות הפסיכולוגיה החיובית מתוך אמונה שכל עשייה חיובית שמשקפים לנו נשכפל אותה. בוחרים אינטראקציות חיוביות בשיעור שיש בהן מקום לצמיחה שבאמצעות

ניתוח שלהן המדריך יכול לשאול שאלה שתקדם את המורה עוד צעד קדימה.

מהלך האימון הפדגוגי

- תיאום ציפיות מוקדם בין המורה למאמן. יצירת קשר של אמון. התבוננות במורה ממקום מוקיר.
- המורה מתעד את עצמו- מצלם את השיעור שהוא מלמד.
- המאמן מקבל סרט של שיעור שלם.
- המאמן צופה בסרט ומחזיר למורה שלושה קליפים של דקה. בכל קטע , התרחשות חיובית המתעדת התנהלות חיובית של המורה. המאמן מצרף לכל אחד משלושת הקליפים הערת הכוון כתובה המלווה בשאלה למורה. מטרת השאלה להניע את המורה להתבונן בסיטואציה המופיעה בקליפ.
- המורה שולח תשובה להערות ולהארות .
- המאמן לומד מתשובת המורה מה צריך לקדם.
- מתקיים מפגש פנים אל פנים בו עוסקים בניתוח בהיבטים הספציפיים תוך שימוש במקורות למידה וכדומה.(ניתן להביא קליפים של מורים אחרים על מנת לפתח השיח במפגש).
- המאמן שולח למורה את סיכום המפגש הכולל בתוכו יעדים לשימור ולשיפור.
- יום לפני הצילום הבא המאמן מזכיר למורה במה הוא צריך להתמקד.

שלושה גלגלים בתנועת ההתפתחות של המורה:

1. תפיסה מאוד ברורה ומוכתבת של מודל הוראה מיטבי (מודל CLASS)
2. אימון אישי פדגוגי הכולל את כל המימדים בהוראה:
   - מימד רגשי
   - ניהול כיתה
   - תמיכה בלמידה
3. קידום הפרקטיקות. מתוך הבנה שהפרקטיקות משפיעות על תפיסות עולם ומשכללות יכולות.

מדוע יש להשתמש בשפה פדגוגית אחידה באמצעות שימוש במודל תצפית אחיד?

שימוש בשפה פדגוגית ומקצועית משותפת:

- מפתח פרופסיה בהוראה
- קובע סטנדרטים אחידים והגדרות משותפות
- מאפשר יכולת התבוננות מעמיקה בדקויות
- משפר את יכולת התקשורת
- מציב גבולות
- מאפשר ראיית המציאות באופן מורכב

בסדנה שקיימנו עם אודליה למדנו את מבנה המודל ועקרונותיו, צפינו בשני קטעים ערוכים מתוך הסרט "חיוכה של מונה ליזה":

- קטע ראשון - שיעור ראשון של מורה במכללה בקורס "תולדות האומנות"
- קטע שני - שיעור נוסף לאחר השינוי שעשתה המורה.

ניתחנו את העקרונות ואת ההתנהגויות החיוביות של המורה. כמו כן, צפינו בקטע מתוך שיעור של מורה ותיק המלמד מתמטיקה בכיתה י"ב ותרגלנו ניסוח של הערות הכוון למורה בעקבות צפייה. התאמנו בדיוק בניסוח של שאלת הכוון רפלקטיבית שמטרתה "לדחוף" את המורה קדימה.

סיכום

בין אם נחליט לאמץ את המודל הנלמד כהווייתו ובין אם לא, בעבודתנו כמדריכים פדגוגיים ומתודיים, ניתן ליישם מספר תובנות שנלמדו בסדנה:

- שימוש בצילום עצמי כאמצעי לחידוד ההתבוננות של הסטודנטים באופן ניהול השיעור שהם מעבירים והעמקת יכולת ההתבוננות הרפלקטיבית שלהם.
- התמקדות בהתנהגויות ודרכי הוראה חיוביות של הסטודנטים בשיעורי ההתנסות במטרה להצמיח, להעצים ולפתח אותם.
- זיהוי רגשות חיוביים משותפים לסטודנט ולתלמידים.
- ניסוח המשוב, שאנו כותבים לסטודנטים, באופן מדויק וממוקד.
- עבודה עם הסטודנטים על דיוק פרקטיקות ההוראה שלהם.

ברוח הפסיכולוגיה החיובית, עליה מתבסס המודל, תמיד נשקף ונאיר לסטודנטים את הצלחותיהם. מתוך אמונה ששינויים קטנים בעשייה של הסטודנט המודרך, יביאו לשינויים גדולים בהתנסויותיו הבאות ובעבודתו הפדגוגית כמורה.

עם הפנים לקהילה- שומרים על הגחלת היהודית בגן ממלכתי

אורנה שניידר

זה מספר שנים מאמצות סטודנטיות מסלול הגיל הרך, את הגן הממלכתי "גן לילך", בניהולה של הגננת בלה השוכן בסמיכות למכללה. הסטודנטיות נרתמות תמיד בשמחה לתרום למען הקהילה, בעריכת פעילויות עם ילדים והוריהם להעמקת המסורת היהודית.

כהכנה לקראת הפעילות של חג החנוכה, חשוב היה לקיים מפגש מקדים בין הסטודנטיות לבין הגננת כדי לתכנן את הפעילות שתביא את ניחוחות החג לגן. הסטודנטיות התחלקו לקבוצות ועמלו רבות כדי להכין תוכנית חווייתית הן לילדים והן להוריהם שתזמן גם למידה חדשה על חג החנוכה. הפעילות נפתחה בהדלקת נרות על-ידי אחד האבות והמשיכה במוקדי הפעלה שונים שהפעילו הסטודנטיות. בקבוצה האחת ישבו הילדים והוריהם סביב משחק מסלול ריצפתי שבמהלכו צעדו ופעלו בהתאם לחידות בחרוזים שעסקו בסיפור ההיסטורי של החג.קבוצה אחרת של סטודנטיות, הדריכה את ההורים כיצד להכין עם הילד משחק חשבוני של כמות ומספר עם סמלי החג, משחק האמור לשעשע את הילדים גם במהלך חופשת החג. בנוסף פעל גם מוקד אשר זימן שיח על ניסי החג והלכות הדלקת הנרות שבסיומו בנה כל ילד בסיוע ההורה, חנוכייה אישית מריקועי נחושת.שיאה של הפעילות הייתה סיפור החנוכה שסופר על ידי הסטודנטיות והומחז בשיתוף עם ילדי הגן. הסטודנטיות עיבדו את הסיפור ההיסטורי להמחזה ותפרו תלבושות מיוחדות עבור ילדי הגן שקיבלו את התשורה בהתלהבות ובקריאות שמחה. ריקוד הניצחון של המכבים ושיר הלל על הניסים הגדולים שאירעו לאבותינו בימים ההם ובצפייה גם לזמן הזה, סיים בהתרגשות גדולה את כל האירוע שהפך את כל המשתתפים סטודנטיות, ילדים והורים לאומה יהודית מלוכדת החוצה גבולות תרבותיים של זמן ומקום.

חג החנוכה המסמל יותר מכל את הרצון לשמור על המסורת היהודית ועל אחדות העם, העלה תהיות רבות בקרב הסטודנטיות, כיצד לעשות את החיבורים בצורה ידידותיות ומתחשבת באוכלוסייה המגדירה את עצמה מסורתית. המפגש עם האוכלוסייה האחרת, החשיבה על האחר ועל צרכיו, הגבירה בקרב פרחי ההוראה את הרגישות והנגישות אשר דרשה מצד אחד לערוך התאמות כדי להימנע מפגיעה ברגשותיהם של ילדי הגן והוריהם, אולם מצד שני לשמור על הגחלת היהודית של סיפור החנוכה המהווה את ליבת החג. דוגמה לכך התרחשה בסיפור החנוכה שהמחיזו הסטודנטיות ביחד עם ילדי הגן. הסטודנטית שהובילה את ההמחזה, חששה מלפגוע בהורי הגן שאינם דתיים, לפיכך התלבטה כיצד תוכל לציין את גזרת אי-שמירת השבת בפני הורים אשר בעצמם אינם שומרים על השבת והפעם מבחירה חופשית. פתרון לכך נמצא על-ידי הילדים. הסטודנטית שאלה את הילדים מה היו הגזרות שגזרו היוונים על היהודים? אחד הילדים סיפר את אשר למד קודם לכן עם הגננת, כי אחת מהגזרות הייתה לא לשמור שבת. הסטודנטית ששמחה כי הגננת חשפה את הילדים לגזרה זו, חזרה על דברי הילד, אולם, הדברים עוררו אצל אחת האמהות שבקהל תגובה של הסתייגות. בסיום הפעילות ישבו הסטודנטיות לשיחת משוב עם הגננת וסוגיה רגישה זו עלתה בשיחה. כיצד ניתן ללמד את ערכי היהדות בקרב ילדים אשר אינם דתיים? הגננת הסבירה כי היא רואה חשיבות גדולה בהטמעת המסורת בקרב ילדי הגן, אולם כל אחד בהתאם ליכולתו ולרצונו. כך סיפרה כיצד לימדה את הטעם להדלקת שני נרות שבת, האחד "לזכור" והשני "לשמור" תוך כדי כך שיתפה את הילדים כשכל אחד מהם סיפר כיצד אצלו בבית מקיימים משהו מיוחד לשבת.

פעילות זו שהינה חלק ממערך ההתנדבות של הסטודנטיות בתוך הקהילה, מהווה נדבך מרכזי בהכשרת פרחי ההוראה במסלול הגיל הרך, המבקש להטמיע בקרב הסטודנטיות את התפיסה הרב-תרבותית המתבססת על ערכי היהדות.

פרויקט "תקרא - תצליח"

ד"ר ניצה דורי וד"ר אסתר כלפון

מהו פרויקט "תקרא - תצליח"?

מתוך הכרה בחשיבות הקריאה יזמה המכללה שלנו פרויקט מיוחד הנושא את השם: "תקרא - תצליח", שמטרתו לעודד קריאת ספרים לשם הנאה, העשרת שפה, הרחבת אופקים והעמקת ידע. הפרויקט הינו **רשות ולא חובה - קריאת ספרים לשם הנאה.**

על הסטודנטים לקרוא שלושה ספרים מתוך ששה ספרים המוצעים לקריאה בפרויקט עליהם ייבחנו.

הוטל עליהם לבחור ספר אחד לפחות מספרות מבוגרים ואחד לפחות מספרות ילדים ונוער.

ספרות מבוגרים:

1. "תרנגול כפרות" - מאת אלי עמיר

2. "האדם מחפש משמעות" - מאת ויקטור פרנקל

3. "על הדברים החשובים באמת" - מאת חיים שפירא

ספרות ילדים ונוער:

4. "ניסים ונפלאות" - מאת לאה גולדברג

5. "שרה גיבורת נילי" - מאת דבורה עומר

6. "הבכור לבית אבי" - מאת דבורה עומר

לאחר מכן ייבחנו במבחן שיכלול 10 שאלות קצרות לכל ספר. **9 תשובות נכונות לפחות על כל ספר (סה"כ 27 תשובות נכונות) יזכו אותם במלגה של 300 ₪.**

תוך זמן קצר התמלאה המכסה של שישים סטודנטים נרשמים לפרויקט!

הפרויקט יצא לדרך מתוך מטרה להביא את הסטודנטים להישגים טובים יותר בלימודים, כפי שפורסם להם להלן:

בספרו של Jeff McQuillan (1998) - False Claims, Real Solutions מובאים ממצאי מחקר של Anderson מ-1998, בנושא קריאה. אנדרסון הגיע למסקנה כי המנבא הטוב ביותר של הישגים בקריאה הוא הזמן המוקדש לקריאה מחוץ לכותלי בית-הספר, אם מתעלמים מגורמים אחרים המשפיעים על ההישגים בקריאה, כמו הלימוד בבית-הספר וההתפתחות הטבעית עם הגיל. אנדרסון מצא, **כי ככל שהזמן שמוקדש לקריאה בבית ממושך יותר - כן הציונים במבחני הישגים בבית-הספר גבוהים יותר.**

שורה ארוכה של מחקרים מאששת את המתאם שבין כמות הקריאה העצמאית של תלמידים בזמנם החופשי לבין ההישגים שלהם בלימודים. עדויות נוספות לתקפותה של הטענה, ראו בסקירת המחקרים של ב"א קאלינן משנת 2000 "קריאה עצמאית והישגים בבית-הספר"

עולה, כי ככל שתלמידים קוראים יותר בבית, בשעות הפנאי, כך משתכללות יכולות אורייניות שבאות לידי ביטוי בבית-הספר, כגון אוצר מלים עשיר, רמה גבוהה של הבנת הנקרא, איות תקין, ידע עולם רחב. סטיבן קראשן (Stephen Krashen), אחד מבכירי החוקרים בעולם בתחום החינוך הלשוני, מראה בספרו "כוחה של הקריאה" (The Power of Reading, 2004) כי עוד תחומים מושפעים לטובה: ידע בדקדוק; יכולת כתיבה; יכולת הבעה בעל-פה.

אבל מהו בעצם ההסבר לכך? כיצד זה קורה? קאלינן טוענת כי הקשר הסיבתי בין קריאה חופשית להישגים אינו ברור. לקראשן דווקא יש השערה: לטענתו, הדבר פשוט קורה מעצמו. קריאה להנאה אינה רק בילוי נעים, אלא היא מהווה תהליך למידה טבעי. הלמידה מתרחשת מאליה, ללא תשומת לב ויד מכוונת: מי שקורא "רוכש" (acquire) - ולא "לומד" בהוראה ישירה (learn) - את היכולות הלשוניות; את הדקדוק, את אוצר המלים העשיר ואת המוסכמות של כתיבה. ככל שהוא קורא יותר, שליטתו בתחומים אלה גוברת, וחלק מן הידע הזה הופך לידע פעיל.

חובת בית-הספר היא לנסות לגרום לכמה שיותר ילדים להקדיש כמה שיותר זמן לקריאה מחוץ לכותלי בית-הספר. קראשן מוכיח כי בתי-ספר עשויים לתרום תרומה מכריעה להישגי התלמידים, אם אך יקדישו לכך את הזמן הנחוץ ואת המשאבים הנחוצים ויפעלו בדרך נכונה. בספרו הנ"ל סוקר קראשן שורה ארוכה של מחקרים אקדמיים מוקפדים, ממקומות שונים בעולם, המשווים בין התרומה של דרכי הוראה מקובלות לפיתוח כישורי השפה (הוראת הקריאה, הכתיבה וההבעה בעל-פה) לבין התרומה של הפעילות: זמן שמוקדש לקריאה להנאה בבית-הספר.

בשביל לקרוא בשעות הפנאי - שכפי שראינו זה הזמן שבו יכולים ילדים ובני-נוער לקרוא הרבה - צריך לרצות לקרוא. במילים אחרות: צריך הניעה פנימית. היות שהאדם הוא יצור המונע על-ידי עקרון העונג, כפי שלימדונו אבות הפסיכולוגיה, אין דרך אחרת לגרום לילדים ולבני-נוער להקדיש את הזמן ואת המאמץ הנחוצים על מנת לקרוא הרבה: בשביל לבחור לקרוא

http://www.freestockphotos.biz/ Benjamin Miller

צריכים אנו לצפות לכך שתזומן לנו חוויה מענגת. ציפייה כזו מתבססת על התנסויות קודמות שלהם עם ספרים. התנסויות אלה חייבות לכן להיות מענגות!

בהקשר זה חשוב להזכיר את "אפקט מתיו" הידוע של סטנוביץ (Stanovich.): סטנוביץ' מצא כי הצלחה בקריאה היא תוצאה של מעגל חיובי זה: ככל שאנו קוראים יותר, אנו נעשים מיומנים יותר בקריאה; ככל שאנו מיומנים יותר בקריאה, אנו נהנים יותר מן הקריאה; ככל שאנו נהנים יותר מן הקריאה - יש לנו הניעה פנימית לקריאה, יש לנו חשק לקרוא יותר; ככל שאנו קוראים יותר - היכולות שלנו משתכללות עוד ועוד. אי-ההצלחה בקריאה, לעומת זאת, היא תוצאה של מעגל שלילי מקביל: מי שאין לו נטייה לקרוא או שקשה לו (ונזכור כי יש באוכלוסייה כ-15% המתקשים בקריאה מסיבות שונות), לא רק שהוא נמנע מקריאה, אלא שבגלל ההימנעות הוא אינו משתפר, והפער בינו לבין חבריו הקוראים הולך וגדל.

במסמך המסכם למעלה מ- 60 מחקרים, אשר התבצעו בעיקר בארצות-הברית, מתוכם לפחות 20 ב-15 השנים האחרונות, מובאים ממצאים המעידים על קשר חיובי בין הישגים של תלמידים לבין נוכחותן של ספריות מצוידות באופן הולם מבחינת צוות, משאבים ותקציב. במחקרים אלה נמצא, שתלמידים למדו יותר, קיבלו ציונים טובים יותר והצליחו יותר במבחני הערכה סטנדרטיים בבתי-ספר שהיו בהם ספריות איכותיות, מאשר עמיתיהם בבתי-ספר שבהם לא היו ספריות כאלה, וזאת ללא קשר לרמה הסוציו-אקונומית ולרמת ההשכלה של הקהילה.

אחד מן הגורמים המרכזיים המשפיעים על ממצאים אלה קשור ישירות לענייננו, והוא כמות הספרים והמשאבים האחרים העומדים לרשותם של התלמידים בספריות. בנושא זה הגודל כן קובע: ככל שגדל הצוות בספרייה (הן מקצועי והן מנהלי); ככל שמספר הכותרים המודפסים והדיגיטליים היה גדול יותר, וככל שגדלה ההוצאה הבית-ספרית השנתית לספרייה באופן יחסי למספר התלמידים - התלמידים נטו להשיג ציונים גבוהים יותר במבחני קריאה .

במילים אחרות: הנגישות לספרים ולחומרי קריאה - הן עבור קריאה חופשית והן עבור למידה - היא תנאי חיוני לקידום הישגי התלמידים. כל קהילה, כל בית-ספר, כל רשות מקומית - וכמובן מערכת החינוך בכללותה - יכולים לקדם את הישגי התלמידים, פשוט באמצעות השקעה בספריות בתי-ספר, והנהנים העיקריים מכך יהיו אותם תלמידים הזקוקים לכך ביותר (פוזנר, 2009).

Pilot in Progress:
The Shaanan English Enrichment Program for 5th Grade Pupils at Giborei Etzion

By Fran Sokel and Gaby Shoshani

Shaanan students doing Practice Teaching at Giborei Etzion Elementary School in Kiryat Ata are piloting an innovative English enrichment program for fifth graders as one component of their third year Practice Teaching program. The enrichment program was launched at the end of October and is scheduled to continue till June.

Every Tuesday afternoon, approximately 25 fifth grade pupils, carefully selected by the English teachers at the school, participate in the enrichment lesson with our third year students at the end of the school day. This English lesson is in addition to the regular English classes in the school.

Unlike regular lessons delivered within the practice teaching framework, the enrichment program is made up of stand-alone units comprised of one or two lessons based on a poem or story. Ultimate responsibility for writing the lesson plan, preparing the materials and conducting a lesson is taken by a different student each time. However, each lesson is a result of a collaborative process by all the students with the guidance and assistance of their pedagogical counselor, Fran Sokel.

The enrichment lessons are divided into two sections. First, the student responsible for the lesson introduces and presents essential material prior to reading the text for approximately 20 minutes to the whole group of 25 pupils. This includes key vocabulary and activating prior knowledge of the content and text type. The other four students attend and assist as needed. Following the initial presentation, the pupils break up into groups of five, each with "their own" student-teacher. During this part of the lesson, each student engages her pupils in various meaningful learning activities relating to the text, planned in advance in collaboration with the student who delivered the presentation that week. Examples of follow-up activities include writing poems using the format of the poem presented, making small books and acting out elements of the story taught. The pedagogical counselor and the pupils' English teacher are often also present to give support as needed.

Following each enrichment lesson, the students discuss the lesson in depth, sharing in sights and considering how improvements may be made in future lessons. These constructive feedback sessions, conducted together with the counselor and on some occasions the English teacher, have so far proved to be highly valuable. The insights gained are often used directly in planning and executing the following lessons. For example, initially a task during a small group work sessions was completed by all pupils in the group together, thus resulting in one joint product. However, following in depth discussion and analysis of the situation our students came to the conclusion that while the pupils are seated in groups, the learning experience would be more valuable to all pupils if they had the option of working individually on the task, each at their own pace and level.

Further consultations in relation to future lessons among the students themselves continue throughout the week both face to face and through the Forum set up on Moodle for this purpose.

This special program addresses the needs of the Shaanan English Department on the one hand, and the principal, English teachers and pupils of Giborei Etzionon the other by increasing opportunities for effective teaching and meaningful learning. Shaanan students learn through experience while collaborating in planning, preparing and delivering meaningful lesson scenarios. The pupils participating in the program benefit from additional English lessons. The English teachers at the school benefit as participant observers throughout the process. And last but not least, we, the college counselors, are gaining new insights into how we might further contribute towards the professional development of our student English teachers.

מטיילים עם התנ"ך
ד"ר דוד שניאור

קורס "מטיילים עם התנ"ך"

המטרה הראשית של הקורס היא להכיר מקרוב אתרים מקראיים בהם התרחשו אירועים שונים. הסטודנטיות נחשפות לראשונה להבנת הסיפור ברקע הגיאוגרפי והריאלי שלו, דרך קריאת הפסוקים והבנתם במקום בו התרחשו האירועים. כך מתארת זאת אחת הסטודנטיות:

" דרך הסיור הסטודנטים חווים באופן פיזי, ממשי ומוחשי את הלימוד הכיתתי, עיניהם הפעכות ל" ברזאוה" שלן זהבי הכתובה, למרומות בהם ההרחשו האירועים שלמדו, לפעמים הרגל" כיוב עליהן למדו ולאופן חייהן בעבר " .

חשוב לציין כי ההדרכה באתרים לא מתבצעת על-ידי מרצה הקורס אלא בעזרת הסטודנטיות, באופן הבא: לאחר שמספר סטודנטיות מבקשות ממני להדריך בסיור הקרוב, הן מקבלות תחום כלשהוא הקשור לאתרי הסיור, תוך התאמת ההדרכה למסלול בו הן נמצאות. הן מסיימות להכין את החומר העיוני ואת מערך הפעילות ושולחות זאת אליי לקבל אישור או הערות. מה חושבות הסטודנטיות על שיטה הדרכה זו (הדרכת עמיתות)?

" סיור לימודי צו דרך מקורית ומעניינת ערכישה יזלן. ישנן פעילויות רבות ומגוונות אשר יכולות לעזוד את גהלין הלמידה, למשל: הפורה יכולה לשלב את הסטודנטים בהכנת הסיור, למשל לבחור את הסיפור/ הנושא, להכין עלי איזה לאבי הפעילויות וכו'. על ידי כך הפורה מעורבת את סרינעה, מראה להם שהיא סומכת עליהם הכן שהיא מעריכה אותם ובעיקר צורמה להם להרגיש שותפים לעשייה, וכך מוכיל לחיזוק הדימוי הלעצמי הקרה הסטודנטים ועמיתות חשיבה לעצמאית הלמידה " .

מלבד הליבוד העיוני שחשוב בפני עצמו, אני משלב בסיור דיונים ערכיים וחינוכיים המסייעים לעיצוב הערך של הכרת הארץ ומתייחס למגוון רחב של נושאים חברתיים וערכיים שיציאה לטיול מזמנת לנו. מה למשל חושבות הסטודנטיות על "התעקשות" המרצה לטייל גם כאשר יורד גשם?

" הפעלון הפישה שבפשם לא מטיילים - לכה לנו לעים, לכה לנו עחוב ... רוחו, מורלו ומשוטיבציה של המרצה לורמו הלו את ההבלוך שעיות בפשם לכא לנו כ" כ עוכא כמו שחשבלו לך כה... אפשר לעשיל הכל מלבה. הכל הלוי הרצוש ומפישה "

והנה תגובה של סטודנטית לאתר הדרכה בסיור ברובע היהודי, שהיה בקרבת בי"ס ומשם נשמעו צהלות שמחה וגיל אשר "הפריעו" להדרכה:

" מעלף חינכי, שאלו למדני מהסיור הזה שהיינו בחוצה הרחבה, לעקלון בהבלישה שלא הי"כה בשויה ומיה רעש מביה ספר סמוך. המרצה ניבה את כלה למרות

תל דור

תל יזרעאל

סיור בתל רחוב עסק בית שאן

ביקור צוות תקשוב במכון מופ"ת

ד"ר שרה הרשקוביץ

במסגרת הערכות משרד החינוך לקידום מיומנויות המאה ה- 21 במערכת החינוך, החל מהלך בבתי הספר ובמכללות להוראה לקידום הוראה משולבת טכנולוגיה.

המכללות נכנסו למהלך ב-3 פעימות, בכל פעימה קבוצת מכללות השתתפו בקורס לנציגי המכללות במופת, ובמכללות החל קידום מהלך של הוראה והצטיידות במחשבים וכלים המאפשרים הוראה מתוקשבת.

בהחלטת הנהלת המכללה, בשתי הפעימות הראשונות למדנו בעצמנו. הקמנו ועדת היגוי לנושא, כשעל סדר היום היה קידום למידה של ההזדמנויות הפדגוגיות המתאפשרות בסביבות טכנולוגיות תוך הכרות מעמיקה עם סביבות שונות, במקביל להצטיידות בציוד המאפשר התנסות: מחשבים ניידים, הרחבת רשת האינטרנט, לוחות אינטראקטיביים, עמדות מחשב בכיתות ועוד...

תהליכי הלמידה כללו קורסים למורי המכללה ולמדריכים הפדגוגיים, שבהם למדנו במשותף את הכלים ותנסינו במגוון דרכי הוראה-למידה תוך בחינה קפדנית של הרעיונות הפדגוגיים המתאפשרים.

בשנה"ל תשע"ד קבוצה ממרצי המכללה השתתפה בקורס של מכון מופ"ת לליווי משותף עם מכללות נוספות.

עם סיומו של הקורס, על כל אחד מהמשתתפים בקורס היה לקדם רעיון/יוזמה במכללתו על מנת לקדם (בשיטת מניפה) את שימושי הטכנולוגיה במכללה.

מובילי הקורס מטעם מכון מופ"ת: ד"ר רפי דוידסון, גב' רות פלד וד"ר מירי שיינפלד ביקרו במכללה ב שבעה לדצמבר על מנת לבחון, לבקר, ולהמליץ על המשך העמקת תהליך תקשוב במכללה.

בביקור זה הוצגה תפישת העולם של המכללה בתהליך הובלת התקשוב: פרופ' פרישׂ הציג את תמיכתו לתהליך ע"י קידום ועידוד המרצים במכללה ללמידה מעמיקה של האפשרויות, תוך חתירה מתמדת לתהליכי הוראה-למידה משמעותיים, ואי מגבלה על ההצטיידות הטכנולוגית הנדרשת, ובדיקה מתמדת מה צריך להוסיף.

הוצגה בפני אנשי מופ"ת התפישה המנחה אותנו בהוראה: דגש על "איך לומדים?" "איך מלמדים?" ו"איך מנהלים כיתה מתוקשבת?" תפישה זו מנחה אותנו בהוראה שלנו ובדרך שבה אנחנו מלמדים את הסטודנטים.

ליישום תפישה זו בנינו תוכנית ליומדים עבור הסטודנטים, שבה בשנים א-ב הסטודנטים לומדים, בקורסים הדיסציפלינאריים ובקורסים הפדגוגיים בסביבות מתוקשבות (על בסיס האמונה וגם ממצאי המחקרים שמורים מלמדים בדרך בה למדו). תהליך זה מחייב את המרצים להשתמש בטכנולוגיה בהוראתם.

בשנים ב-ג הסטודנטים מתנסים בהוראה מתוקשבת, בעבודה המעשית תוך הנחיית המדריכים הפדגוגיים. בשנה ד אנחנו רוצים לקדם תהליך של ניהול סביבה ממוחשבת - נושא שעדיין דורש פיצוח של המערכות המאפשרות לסטודנטים להתנסות בהן.

במסגרת הביקור של אנשי מכון מופ"ת, לאחר הצגת תפישת העולם של המכללה ביקרנו בכמה כיתות בהן הסטודנטים למדו את שיעוריהם השוטפים:

בשיעור של ד"ר רות שמש "טכנולוגיות תומכות" במסלול לחינוך מיוחד - ניתן היה לראות עבודה במצגות שיתופיות של גוגל.

בשיעור של ד"ר עדה גבל "ממבשרי ציון לתנועה הלאומית" במסלול לעל יסודי שנים א-ב - ניתן היה לראות שימוש באתרי מידע רלוונטיים לנושאי הלמידה, והשימוש בהם כאמצעי למידה בהוראת היסטוריה בבתי הספר.

בשיעור של ד"ר אלי שריאל "מתודיקה בהיסטוריה" ניתן היה לראות למידה פעילה בגישה קונסטרוקטיביסטית בשילוב תקשוב.

במהלך סיור זה בכיתות יכלו גם אנשי מכון מופ"ת לראות ולהתרשם מהציוד הטכנולוגי המתקדם הקיים במכללה ועומד לרשות המורים והסטודנטים.

במהלך הביקור הוצגו לאורחים דוגמאות נוספות לשימוש טכנולוגי בלמידה והוראה:

א. דיווח של סטודנטית על יישום הנלמד בעבודת ההוראה. בלהה בן דוד הציגה התנסות של הוראה מתוקשבת לקבוצת תלמידות על בסיס הרעיונות שלמדה במכללה. התקיים דיון על האפשרות של סטודנטיות לקדם מהלכים שלא קיימים בביה"ס ובכך לקדם גם את בתי הספר.

ב. דיווח של מרצה מהמכללה בעקבות ההתנסות בקורס שיתופי למרצים ולמורים בנושא אינטרדיסציפלינארי. גלית מלכה הציגה את הקורס "שילוב בעלי מוגבלויות בקהילה בראי ההלכה". התקיים דיון על התהליך בו התנסתה הקבוצה והתחלת החשיבה כיצד ליעל ולשפר.

ג. דיווח של מדריכה פדגוגית על שילוב הוראה מתוקשבת. יהודית פרישׂ הציגה את הקורס הדידקטי בו הובילה תהליך שיתופי של הסטודנטיות במערכי השיעור שהן מכינות ומעבירות, ושיתוף במשוב.

ד. דיווח של מרצה חובב יחיאלי הציג שימוש במגוון כלים שיתופיים לתהליכי למידה- הוראה, ובניית מבחנים אוטומטיים.

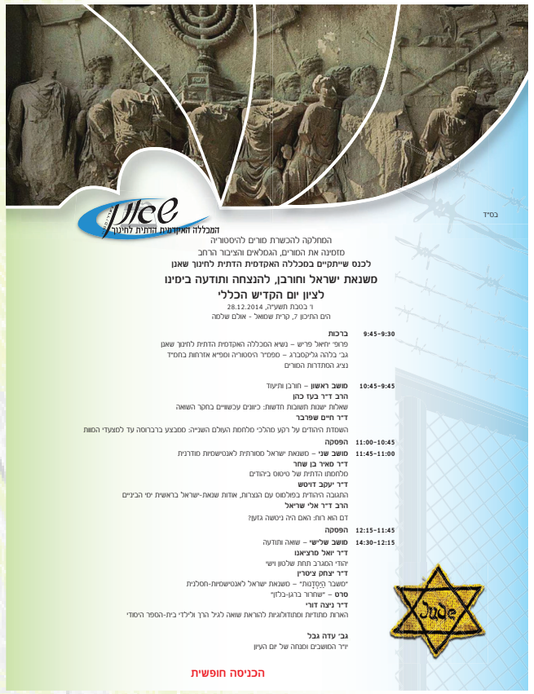
משתתפי הביקור מטעם מכון מופ"ת התרשמו מהעשייה המגוונת הקיימת במכללה והציגו את עזרתם בקידום ויישום רעיונות חדשים.

יום עיון בהיסטוריה

עדה גבל

לקראת צום עשירי בטבת קיימה המחלקה להיסטוריה יום עיון לסטודנטים בחוג להיסטוריה. לכנס הוזמנו גם חברי ארגון גמלאי החמ"ד במחוז חיפה והצפון. הכנס עסק בשני הנושאים המרכיבים את מהותו של יום צום זה: החורבן והשואה.

תחת הכותרת: משנאת ישראל וחורבן להנצחה ותודעה בימינו,

התיימר היום לעסוק בסוגיות של אנטישמיות מראשית העת העתיקה, דרך ימי הביניים אל העת החדשה, ובנושאים של שואה, חקר ועיצוב הזיכרון בקרב הדור הצעיר במדינת ישראל.

את יום העיון פתח פרופ' יחיאל פריש, בדברים אישיים על מהותו וחשיבותו של זיכרון השואה. אחריו ברכה את באי הכנס הגב' בלהה גליקסברג, מפמ"ר היסטוריה ומפ"א אזרחות בחמ"ד, בדבריה הזכירה גב' גליקסברג את פרויקט "חמ"ד ועד" שנעשה זה השנה השלישית בחמ"ד במסגרתו תלמידים מכיתות י"א נפגשים לראיון עומק עם ניצול שואה כחלק מתכנית הבגרות.

שתי הרצאות הפתיחה עסקו בחקר השואה. הרב ד"ר בעז כהן סקר את המחקרים החדשים שפורסמו לאחרונה בשפות זרות בנושאים שונים בתחום ואחריו ד"ר חיים שפרבר, ממכללת הגליל המערבי, שהיה אורח הכנס, סקר את הקשר שבין מלחמת העולם הראשונה לבין החרפת המהלכים נגד היהודים עד לראשית הפתרון הסופי.

במושב השני הונחה התשתית ההיסטורית שעמדה בבסיס הנושא של יום העיון. שלוש הרצאות עסקו כולן בשנאת ישראל בהקשרים שונים ובתקופות שונות. ד"ר מאיר בן שחר דן בסוגיות מלחמת טיטוס והיהודים על פי מקורות שונים, ד"ר יעקב דויטש עסק בפולמוסים שבין נוצרים ליהודים בימי הביניים, וחתם את המושב הרב ד"ר אליעזר שריאל שהציג בפני באי הכנס כתבים של ניטשה ועסק בתפיסתו הגזענית.

מושב הסיום הוקדש לשלושה מימדים שונים של השואה והנצחתה. ד"ר יואל מרציאנו, שבנוסף לעבודתו אצלנו משמש כסגן ראש מכון בן צבי שעוסק בתיעוד והנצחה של יהודי המזרח, חשף בפני השומעים את סיפורה, הפחות ידוע, של יהדות צפון אפריקה בשנות המלחמה. ד"ר יצחק ציטרין עסק במשבר הייסדנות בצרפת כנקודת המעבר בין אנטישמיות כתפיסה לאנטישמיות רצחנית. לאחר הרצאתו צפו הנוכחים בסרט שצולם על ידי הצבא בריטי מיד עם שחרור ברגן בלזן. הרצאת הסיכום היתה של ד"ר ניצה דורי, ראש החוג לגיל הרך, ובה נסקרו בפני הנוכחים עקרונות ואמצעים דידקטיים להנחלת השואה לדור הצעיר בארץ ישראל.

הרשמים של הסטודנטים ושל אורחי המכללה היו טובים. ההרצאות הוכנו בקפידה, בצדדים הטכניים והלוגיסטיים היום עבר על מי מנוחות, (כתמיד התודה והברכה לגלעד הר-שפר), והיום עורר דיונים רבים במפגש הבא של הסגל עם הסטודנטים.

אנחנו, במחלקה להיסטוריה, רואים חשיבות רבה לעורר את הסטודנטים שלנו להרחבת אופקים, להצמדות והבנת לוח השנה היהודי ולסקרנות אינטלקטואלית. דומני, שכל הרבדים הללו באו לידי ביטוי ביום העיון שחשף בפני הסטודנטים הן רצף היסטורי משמעותי ליום הצום, והן עומק מחקרי מרתק לתפיסתם כמחנכי היסטוריה לעתיד.

כנס ביכורי מחקר

ד"ר אסתר כלפון

"וכל הידיעות הבאות לאדם מחוצה לו, אינם כי אם עוזרים לעורר את רוחו הפנימי, להוציא לאור על ידם את הגנוז במעמקיו" (גנזי הראי"ה, תע"ט).

לקראת סיומו של הסמסטר הראשון התקיים במכללה כנס "ביכורי מחקר" י"ב במניין השנים, כחלק ממסורת ייחודית של המכללה. אחד מיעדיה המרכזיים של המכללה, כפי שהוגדר, הוא חיזוק התחום האקדמי. יעד זה מיושם בכמה דרכים אשר אחד מהם נעשה באמצעות הרחבת תחום המחקר והכתיבה האקדמית של סגל המרצים והסטודנטים.

"הרבה למדתי מרבותי, ומחברי יותר מרבותי, ומתלמידי יותר מכולן".

בעשור האחרון מתנהל דיון ערני בנושא הלמידה הרפלקטיבית של מורים ופיתוחם המקצועי. במחקרים רבים נמצא כי החקירה העצמית של המורה תוך רפלקציה ביקורתית ותהליך מתמיד של הערכה מעצבת, מסייעים בשיפור איכות ההוראה והמקצועיות שלו.

במכללה, כמוסד אקדמי, מעודדת ומובילה חקר שדה פעיל לצורך פיתוח והטמעת כלים אשר ישמשו את הסטודנטים בעבודתם כאנשי חינוך הפועלים מתוך היכרות מעמיקה את מורכבות השדה ובשילוב חשיבה אקדמית מיומנת ומקצועית. מחקרי שדה ומחקרי פעולה המתבצעים במהלך שנות ההכשרה, משמשים לסטודנטים כלים אשר באמצעותם יוכל לרכוש מיומנויות לעבודה רפלקטיבית בעבודתם כמורים וכגננות בעתיד.

במהלך כנס ביכורי מחקר, הציגו הסטודנטיות עבודות חקר שהתבצעו במהלך לימודי ההכשרה שלהן במסלולים ובחוגים השונים. מגוון התחומים והנושאים שהוצגו ביום זה היה רחב ומגוון.

ברצוני לציין, כי השנה באופן מיוחד הייתה היענות גבוהה של סטודנטיות לקול הקורא שיצא והיה צורך במיון מעמיק של בחירת עבודות מחקר מתוך מאגר מחקרים מעניינים ואיכותיים.

זו ההזדמנות להודות, לכל המרצים אשר הגישו המלצותיהם לוועדה וברכות למרצים שמחקרי הסטודנטיות שלהם נבחרו להיות מוצגים בכנס ואסיים בדברי ר' חנינה מתוך מסכת תענית: "הרבה למדתי מרבותי, ומחברי יותר מרבותי, ומתלמידי יותר מכולן".

רשמים מכנס ספרות ילדים ונוער שנערך במכללת דוד ילין

ד"ר ניצה דורי

רשמים מכנס ספרות ילדים ונוער שנערך במכללת דוד ילין

ביום שני, ל' בכסלו (22.12), התקיים במכללת "דוד ילין" כנס ספרות ילדים ונוער בנושא: "מארון הספרים שלנו - אז והיום".

פרופ' יעל דר בהרצאתה "בינוי אומה והמצאת הקנון הספרותי העברי לילדים", הסבירה בראשית דבריה מהו קנון ספרותי - רפרטואר של טקסטים ודגמים ספרותיים, שיש עליהם הסכמה רחבה וארוכת טווח באשר למופתיות שלהם וחשיבותם הספרותית. הקנון הספרותי הוא הממד היציב, השמרני בשדה הספרות ועומד "מעל להיסטוריה" בניגוד לאופנות ספרותיות משתנות.

לדברי דר, ספרות ילדים הרבה יותר שמרנית מספרות למבוגרים. ספרות למבוגרים מעודדת אג'נדה חדשה. ספרות הילדים מעודדת המשכיות (כמו השיר "שרשרת זהב" של קדיה מולודובסקי). כאשר אנו מקריאים לילדינו או לנכדינו את "בוא אלי פרפר נחמד" של פניה ברגשטיין או את המעשייה "חנהלה ושמלת השבת" של יצחק דמיאל שויגר, מהדהד בנו קולה של סבתא או קולה של אמא שקראו לנו בילדותנו.

פרופ' דר הסבירה עוד על קנון ארוך טווח וקצר טווח. הקנון הארוך נועד לסמן עבר משותף ולכן בכתיבתו ישתדל הכותב להצניע את החידוש ולהבליט את הישן, הוותיק והמוכר. הקנון הקצר מבליט את החידוש, פניו אל העתיד הלאומי ולכן הוא יצניע את האלמנטים המוכרים והוותיקים. הספרות הציונית לילדים שנכתבה עד שנות הארבעים של המאה הקודמת הפנתה את גבה לגלות. ולכן אופיינה כקנון קצר טווח, שרוצה להדגיש כמה אנו שונים מתרבות אירופאית וגלותית. ספרות זו הדגישה את החלוציות, את הצבר היחף, את הבגדים של הילד הישראלי, את הנוף הקיבוצי או הכפרי, את השפה העברית. זו ספרות שדילגה על שנות הגלות והגיבורים שלה הם דווקא גיבורים מקראיים (כמו מלכי ישראל) וגיבורים שלפני גלות (המכבים) ולא גיבורים גלותיים. בשנת 1930 תנועת העבודה לקחה על עצמה את ההגמוניה התרבותית והקימה בארץ את העיתון "דבר לילדים" שטרח לנגח את הגלות בדרכים שונות - מבחירת הספרות שהתפרסמה בו ועד לאיורים. כל זה היה עד מלחמת העולם השנייה. לאחר מלחמת העולם השנייה, התחיל להיווצר הגעגוע לשפת היידיש, לסבים ולסבתות שלנו, לסיפורים על הגולה ולכן החלו בניסיון לָסֶתֶן את הניכור שיצרו אצל הילדים לתרבות היהודית בגולה ולשלילת הגלות. המבוגרים הבינו שהם הקצינו לכיוון אחד ולכן החלו לקרב את הילדים למעשייה היהודית.

ד"ר עדינה בר-אל בהרצאתה "ספרות הילדים ביידיש בפולין בראשית המאה העשרים" הגדירה את ספרות הילדים ביידיש שהתפתחה במזרח אירופה בראשית המאה העשרים דרך אגודות שונות כמו אגודת ישראל, המזרחי, פועלי ציון, הבונד. הסיפור הראשון שנכתב ביידיש לילדים היה "האולר" מאת שלום עליכם (1947 התפרסם ביידיש גם בארגנטינה). מאוחר יותר היו גם "מוטל בן פייסי החזן", "טופהלה טוטוריטו" ותרגומים של ספר הג'ונגל, לכלוכית והברווזון המכוער ליידיש. החלה להתפתח ספרות ילדים ביידיש שהתפרסמה בעיתוני ילדים כמו "גרינינקע ביימבעלער". ב-1939 התפרסם הגיליון האחרון של עיתון זה, כאשר העורך, שלמה באסטומסקי, נפרד מהילדים וכותב "להתראות בספטמבר". מלחמת העולם השנייה קטעה, כמובן, את המשכו של העיתון.

באסטומסקי, שהיה אחד התורמים המרכזיים להתפתחות ספרות ילדים ביידיש, ערך, תרגם, עודד כותבים, עודד תרגומים ועיבודים, התיידד עם סופרים וביקש מהם רשות לפרסם בעיתונו והיה בקשר עם ארגנטינה ואמריקה. היתה לו הוצאת ספרים משלו ובין היתר תרגם את מקס ומוריץ (מוטל ונוטל). גם סיפורים על חכמי חלם התפרסמו בעיתון זה.

בצרפת יצא לאור עיתון ילדים ביידיש בשם "קינדער פרײנד" - הרבה מאד ספרות ותרבות יידיש ואקטואליה באותיות קטנות (מפחד הצנזורה). הם למשל תרגמו ליידיש את "אמיל והבלשים" של אריך קסטנר.

וכמובן הוזכרו בהרצאתה של בר-אל גם שירה וסיפוריה הנפלאים של קדיה מולודבסקי - "מעשה באיילת ובשמשייה תכלכלת" ו"גלגולו של מעיל" בתרגומו של נתן אלתרמן.

כמו כן הרצו בכנס זה בני מר ושחר ברברש בנושא "הילדה הכי יפה ב"חדר": על הספר והאלבום "אף על פיל" אוצר שירי ילדים מיידיש, לאחר מכן נערך טקס הענקת הפרס על שם אביחי ברגסון ז"ל לחקר עבודת מחקר בתחום ספרות הילדים והנוער וגילי בר-הלל הרצתה בנושא "פנים רבות לארץ עוץ: מבט בשלל הוריאציות הספרותיות שקמו לארץ עוץ ב-114 שנות קיומה". חתמו את הכנס דנה אבידר ורמה זוטא שהרצו בנושא: "על המהדורה המחודשת של אחד משלנו" מאת ימימה אבידר טשרנוביץ ופנינה אראל בהרצאתה: "יוצאת מהמשחק": בעיות במגרש הביתי" - על ספרה החדש.

כנסים באוקספורד

מורשתו של יוסף בן מתתיהו

ד"ר אלי שריאל

בשנה הקודמת השתתפתי בשני כנסים באוניברסיטת אוקספורד במסגרת סדנה בינלאומית שעסקה במורשתו של יוסף בן מתתיהו. ההכרות שלי עם הסדנה התעוררה בעקבות כנס שהתקיים במכללה לפני כשנה וחצי שעסק ביוסף בן מתתיהו. במסגרת הכנס ב"שאנן" הרציתי על יחסו של ההיסטוריון האורתודוקסי הרב יצחק אייזיק הלוי ליוסף בן מתתיהו. ד"ר מיכאל אביעוז מאוניברסיטת בר אילן שהשתתף בכנס ב'שאנן' הפנה את תשומת לבי לסדנה שמתקיימת באוקספורד בנושא מורשתו ההיסטוריוגרפית של יוסף בן מתתיהו. שלחתי הצעה והזמינו אותי לבוא.

הגעתי לאוקספורד שבוע אחרי הולדתה של בתי. המרכז ללימודי יהדות באוקספורד שכן באחוזה אנגלית בשם Yarnton כרבע שעה נסיעה מחוץ לעיר. השילוב שבין מקום מדהים, תנאים אידיאליים, חוקרים מהשורה הראשונה בעולם ואווירה שתומכת היטב במחקר היה חוויה קן המעלה הראשונה. לאור הנסיבות הגעתי רק לכנס עצמו וחזרתי לארץ. ראיתי כמחמאה רבה את הצעתם של ראשי הסדנה להגיש הצעה להרצאה נוספת במסגרת הכנס הבא של הסדנה. במסגרת הכנס הנוסף שהתקיים כחצי שנה מאוחר התארחתי באחוזה כשבוע ימים בו יכולתי להתרכז בכתיבה מחקרית בתנאים אידיאוליים, ממש מעין עולם הבא. לצערי הרב משיקולים כלכליים בקיץ האחרון האחוזה נסגרה והמרכז ללימודי יהדות של אוניברסיטת אוקספורד חזר לעיר עצמה. יחד עם זאת החוויה והקשרים המחקריים שהתרקמו באותם כנסים נצורים בלבי. מאמר שנכתב בעקבות אותן הרצאות עתיד להתפרסם בספר בהוצאת אוקספורד, המסכם חלק מההרצאות שניתנו ושעתיד לצאת במהלך השנה הקרובה.

לאור הנסיבות הגעתי רק לכנס עצמו וחזרתי לארץ. ראיתי כמחמאה רבה את הצעתם של ראשי הסדנה להגיש הצעה להרצאה נוספת במסגרת הכנס הבא של הסדנה.

כנסים בנושא

סולידריות יהודית בשואה

הרב ד"ר בעז כהן

בסמסטר א' של שנת לימודים זו השתתפתי והרציתי בשלושה כנסים בינלאומיים. האחד בארץ, ב"יד ושם", שעסק בסולידריות יהודית בשואה ושניים בחו"ל.

בחודש ספטמבר השנה השתתפתי בסדנת חוקרים באקדמיה למדעים בפראג, שעסקה בראשיתו תיעוד השואה: Early Attempts At Holocaust Documentation. הסדנה אורגנה על-ידי ה-EHRI: European Holocaust Research infrastructure והמוזיאון היהודי בפראג שהו אחד השותפים בפרויקט זה.זהו פרויקט בינלאומי שבסיסו אירופאי ומטרתו ליצור מדריך, Portal, לכל האוספים הארכיוניים הקשורים לשואה ברחבי העולם. במהלך השנים האחרונות הם קיימו מספר סדנאות חוקרים. חלקן עוסקות בשאלות של עבודה ארכיונית ודיגיטציה וחלקן בהיבטים היסטוריים. לפני שנתיים השתתפתי בסדנה שלהם בבודפשט והשנה בפראג. הסדנאות ההיסטוריות עוסקות בדרך בה נוצרו תיעוד השואה וגובשו האוספים הראשונים מיד לאחר השואה ואף במהלכה. הרצאתי בסדנא עסקה בשאלון לגביית עדויות ילדים שפותח והופץ בפולין בשנת 1945 על-ידי הוועדה ההיסטורית היהודית.

היה מאוד מרשים לראות את הדור החדש של חוקרות השואה, מרישיה מפולין, מרים מגרמניה (שתיהן לא יהודיות) ועדינה מרומניה. בחורות צעירות שמקדישות את עצמן למחקר עבודת התיעוד של יהודי אירופה במהלך השואה ומיד לאחריה. היה גם מרשים לראות את יכולתן לעמוד ולהרצות באנגלית מצוינת על עבודתן ולהשתתף בדיונים בשפה זו.

הכנס השני בו השתתפתי היה Beyond Camps and Forced Labor V שהתקיים במוזיאון המלחמה הבריטי בלונדון בתחילת חודש ינואר בשיתוף כמה אוניברסיטאות בריטיות. זהו כנס השואה הגדול באירופה ומתקיים אחת לשלוש שנים. גם בכנס זה ישנן הרצאות רבות על התקופה שלאחר השואה. הכנס הוא מולטידיספלינרי ובינלאומי ומשתתפים בו מאות חוקרים מרחבי העולם כולל כמה ישראלים. הרצאתי בכנס עסקה בדרך בה ניצולים פיתחו שאלונים על מנת לשפר את איכות העדויות שניתנו על-ידי ניצולי שואה. כדוגמה נתתי שאלון שחובר בוילנה המשוחררת ב-1944 על ידי הועדה ההיסטורית שהקימו הניצולים וביניהם אבא קובנר ואברהם סוצקבר. הראיתי כיצד ניתן לראות את תפישת העולם של הניצולים מתוך השאלון שחיברו ועסקתי בדיונים הכלליים על מטרת השאלון ודרכי השימוש בו שהתקיימו בקהילת החוקרים הניצולים בשנים הראשונות שלאחר השואה. ההשתתפות בכנס זה היא תמיד חוויה מיוחדת הן בגלל איכות החוקרים המשתתפים ונושאי המחקר והן בזכות האכסניה - מוזיאון המלחמה הבריטי. המקום תמיד היה מרשים אך עתה לאחר חצי שנה של שיפוצים הוא מרשים עוד יותר מבחינה חווייתית וחינוכית.

האם זו בעיה?

בעיות מילוליות במספרים טבעיים בבית-הספר היסודי

ד"ר שרה הרשקוביץ

הספר עוסק בניתוח בעיות מילוליות במספרים טבעיים שבהם עוסקים בלימודי המתמטיקה בבית הספר היסודי.

מטרת ספר זה היא להציג לפני מורים, מדריכי מורים, תלמידי הוראה, הורים ושאר המתעניינים את הידוע מהמחקר על בעיות אלו. המחקר העוסק בחינוך מתמטי, במהלך ארבעים השנים האחרונות, הביא בפנינו מרחב גדול מאוד של הבחנות בין סוגי הבעיות השונות, סוגי קשיים הנובעים ממבנה הבעיות וסוגי קשיים הנובעים ממרכיבים קוגניטיביים המופיעים אצל התלמידים הצעירים בזמן העיסוק בבעיות המילוליות השונות.

הבעיות המילוליות מקשרות בין העולם המציאותי לעולם המתמטי, לפיכך מגוון הבעיות השונות רחב. הבעיות המילוליות מתארות את העולם בעזרת מילים, ובעזרת המתמטיקה נרצה לחשוף מרכיבים שאינם נתונים בתיאור המילולי. צורת הצגת הבעיות בטקסט המילולי מחייבת התמודדות עם הקשר שבין השפה הטבעית לשפה המתמטית הפורמלית. בעוד שבשפה הטבעית נוכל לתאר סיטואציה נתונה במגוון דרכים, המעבר אל המודל המתמטי לפתרון הבעיה כרוך בשפה פורמלית, קצרה וחד-משמעית. חלק מהמורכבות של בעיות שונות נובע מצורת ההצגה המילולית, ועל העוסקים בהוראת מתמטיקה לזהות מורכבות זו ולזמן לתלמידים את הדרך ואת הכלים לפתרון הבעיות השונות בזמן ובמקום המתאימים להם (תוך התייחסות להתפתחותם הקוגניטיבית, לידע המתמטי, לידע הלשוני ולידע העולם שלהם).

מטרתו המרכזית של הספר היא לרכז את המידע המפוזר במחקרים רבים של חוקרים מהעולם (שאינם בעברית) ומהארץ - שחלקם הם פרי עבודתה של כותבת ספר זה, ולהציגו לפני העוסקים בנושא במערכת החינוך בישראל; וכן להציג לפני המתעניינים את הסוגים הרבים והשונים של הבעיות המילוליות ולעמוד על ההבדלים ביניהם, על מרכיבי הקושי ועל מקורות אפשריים לקשיים.

בספר מבחר גדול מאוד של דוגמאות לכל סוג בעיה המוצגת בו, כדי להביא את המחקר לפני ציבור המורים וההורים בצורה בהירה. כך יוכל הספר להיות סיכום מחקרי נגיש וברור, ויוכל להפוך לכלי עבודה למורים ולמדריכי המורים.

הפרקים הראשונים בספר עוסקים ברעיון הכללי של פתרון בעיות מילוליות ומציגים סכמות לניתוחן. הפרקים הבאים עוסקים בבעיות חד-שלביות, שלפתרונן אפשר ליצור תרגיל הכולל פעולה אחת בלבד מתוך ארבע פעולות החשבון הבסיסיות (חיבור, חיסור, כפל וחילוק). בעיות אלו הן הבעיות המילוליות הבסיסיות ביותר והן מהוות את אבני הבניין היסודיות לבעיות מילוליות במתמטיקה. לאחר מכן מוצג המעבר מבעיה חד-שלבית אל בעיות מורכבות יותר, ולבסוף - פתרון בעיות שאינן מבוססות על ארבע פעולות החשבון אלא על אסטרטגיות פתרון אחרות (היוריסטיות) שאף הן בתחום יכולתם של ילדים צעירים.

להלן תמצית כל אחד מהפרקים:

הפרק הראשון "בעיות מילוליות במתמטיקה" מציג, בראשיתו, את ההתייחסות בספרות המחקרית לשאלה מהי בעיה מילולית במתמטיקה. הפרק דן בהבחנה בין טקסט סיפורי לטקסט המתאר בעיות מילוליות מתמטיות שנדרש בהן תהליך עיבוד מידע שונה מזה הנדרש בטקסט סיפורי. השלב הראשון בתהליך הוא הבנת "בסיס הטקסט" (TEXTBASE) - הליך המצריך שחזור והבנת הסיפור המתואר בטקסט הנתון. השלב השני הוא "מודל המצב" (SITUATION)

MODEL), שלב שבועל התלמיד להבין את המצב המתואר בסיפור ולזהות את הקשרים בין מרכיביו השונים של הטקסט. רק לאחר שני שלבים אלו יוכל התלמיד לבנות מודל מתמטי (MATHEMATICAL MODEL), כלומר תרגיל, משוואה או סכמה (לפי מורכבות הבעיה הנתונה)שאפשר לפתור (SOLUTION) באמצעותה את הבעיה הנתונה. במחקרים נמצא הבדל בין יכולת התלמיד לחזור על טקסט הסיפור ליכולתו להשתמש במידע הנתון בסיפור כבסיס לפעילות או לחישוב-כל אחד מהשלבים והקשר ביניהם משפיעים על יכולת התלמיד לפתור את הבעיה הנתונה.

בפרק מבחינים בין סוגי הבעיות המילוליות השונות (מעולם ביה"ס ופתרונן באמצעות מספרים טבעיים): בעיות חד-שלביות שלפתרונן משתמשים באחת מפעולות החשבון הבסיסיות: חיבור, חיסור, כפל וחילוק, בעיות רב-שלביות שלפתרונן משתמשים בצירוף של כמה פעולות בסיסיות ובעיות לא שגרתיות שלפתרונן משתמשים באמצעים היוריסטיים מגוונים. כל אחד מהסוגים האלו מתואר בהרחבה בפרקים הבאים.

חשיבות העיסוק בפתרון בעיות מוצג על בסיס עבודתם של חוקרים רבים, החל מהצורך להציג לפני התלמידים את חשיבותה של המתמטיקה לחיי היום יום וככלי לתיאור תופעות מדעיות, דרך היכולת לפתח באמצעות הבעיות מוטיבציה, יצירה והנאה בקרב התלמידים ועד פיתוח מיומנויות מתמטיות, ידע, הבנה, יישום של רעיונות שנלמדו קודם לקראת פיתוח רעיונות חדשים ויכולת להתבונן באופן ביקורתי על הפתרון.

לעניין תהליכי העבודה הנדרשים לפתרון בעיות מילוליות מוצגת עבודתם של חוקרים מתחום החינוך המתמטי ומתחום הפסיכולוגיה הקוגניטיבית. מדובר בתהליכים הכוללים הבנת הטקסט, תכנון ובנייה של ייצוג המתאר את הנתונים (ולעתים כמה ייצוגים: גרפי, סכמתי, מתמטי) כדי להוביל לשימוש בכלים מתמטיים לחישוב הפתרון. העבודה אינה מסתיימת בפתרון אלא נדרש מבט ביקורתי אם הפתרון מתאים כמענה לבעיה הנתונה, וכאשר הפתרון אינו מתאים התהליך חוזר לניתוח נוסף.

הפרק השני "סכמות ופתרון בעיות מילוליות" מציג את תפיסתם של פסיכולוגים קוגניטיביים למושג 'סכמה' כרשת סמנטית המייצגת יחסים, תרחישים והתנהגויות. סכמה נוצרת בתהליך של הטמעה (ACCOMMODATION) תוך התמודדות קוגניטיבית עם מושגים והתנהגויות חדשות והתאמה (ASSIMILATION) כאשר נוצרת הפרה פנימית או קונפליקט פנימי בין הרעיונות וההתנהגויות החדשות למול אלו הקיימות.

בפתרון בעיות מילוליות במתמטיקה אנו מוצאים סכמות בשני היבטים: סכמות של בעיות-הסכמה מציגה מבנה כללי המתאים לאוסף של בעיות שלכולן אותה רשת סמנטית. בעזרת הסכמה אפשר להבחין בין סוגי בעיות המתאימות לסכמות שונות, כמו גם לנתח מבחר בעיות המתאימות לאותה סכמה, ולהבחין בהבדלים שביניהן.

סכמות של תהליך פתרון- הכולל את השלבים השונים במהלך הפתרון: ניתוח הבעיה, בניית הייצוג שיעזור להבין אותה ולפתור אותה, הפתרון והבדיקה. הסכמה מאפשרת לפותר לקלוט אינפורמציה ולבנות תהליך המבוסס עליה, להגיב באופן משמעותי ויעיל לגירויים הנתונים ולהתאים את התנהגותו למצב הנתון או לפתח אסטרטגיות פתרון חדשות.

מטרתו המרכזית של הספר היא לרכז את המידע המפוזר במחקרים רבים של חוקרים מהעולם (שאינם בעברית) ומהארץ - שחלקם הם פרי עבודתה של כותבת ספר זה.

בנוסף, סכמת הבעיה יכולה להוות כלי עבודה לתלמיד ולאפשר לו לנתח את מרכיבי הבעיה, לזהות איך המרכיבים השונים קשורים זה לזה ואילו מרכיבים חסרים, ועליו לחפש זאת (בטקסט הנתון) או לחשב.

החל מ**הפרק השלישי** מתמקדים בסוגי הבעיות וניתוחם תוך הצגת דוגמאות וממצאי מחקר לכל קטגוריה.

הפרק השלישי עוסק ב"בעיות מילוליות חד-שלביות". בפרק זה שני סעיפים: "בעיות בעלות מבנה חיבורי" ו"בעיות בעלות מבנה כפלי".

"בעיות בעלות מבנה חיבורי" הן בעיות שלפתרונן משתמשים בתרגיל חיבור או בתרגיל חיסור. הסכמה הכללית המייצגת אותן היא מבנה תלת-מקומי שבו שלם ושני חלקים (זרים זה לזה). לכל מצב נתון המתואר על ידי סכמה של שלם וחלקים אפשר להציג גם בעיית חיבור (כאשר החלקים נתונים ויש לחשב את השלם) וגם בעיית חיסור (כאשר השלם ואחד החלקים נתונים ויש לחשב את החלק האחר).

הפרק מציג את המבנה הלוגי של הבעיות, את ההבחנה בין בעיות המתאימות לקונטקסטים שונים(דינמי, סטטי והשוואה) וכן את ממצאי המחקר בדבר ההבדלים ביניהן והקשר שבין רמות הקושי של הבעיות למבנה הבעיות ולקונטקסט שהן עוסקות בו.

בפרק מובחנות גם הבעיות לפי סוגי התיאורים המילוליים, סוגי יחידות המידה שהבעיות עוסקות בהן ומשתנים נוספים המשפיעים על מגוון הבעיות מצד אחד ועל רמת הקושי שלהן מצד אחר.הבחנות נוספות ודקויות רבות מוצגות במהלך הפרק.

בנוסף, מוצגים מאפיינים המשפיעים על רמת ההצלחה של תלמידים בפתרון, כמו למשל סוג המספרים המופיעים בבעיה, סדר האירועים המתואר, מקום הופעת משפט השאלה ועוד. משתנים אלו משפיעים

גם על סוגי הבעיות האחרות שיוצגו בהמשך.

על בסיס ממצאי המחקר האמפירי, המורה יכול להתאים את סוגי הבעיות שייתן לתלמידיו בשלבי למידה שונים לפי רמת התפתחותם ויכולתם. גם בפרק זה מוצגים הרעיונות תוך שימוש בדוגמאות רבות, מנותחות ומוסברות, כך שיקל למורה הקורא להשתמש בהן ואף ליצור כמותן.

"בעיות בעלות מבנה כפלי" הן בעיות שלפתרונן משתמשים בתרגיל כפל או בתרגיל חילוק. הסכמה הכללית המייצגת אותן היא מבנה תלת-מקומי שבו מכפלה ושני גורמים. לכל מצב נתון המתואר עלידי סכמה של מכפלה וגורמים אפשר להציג גם בעיית כפל (כאשר הגורמים נתונים ויש לחשב את מכפלה) וגם בעיית חילוק (כאשר המכפלה ואחד הגורמים נתונים ויש לחשב את הגורם האחר).

גם בפרק זה מוצג המבנה הלוגי של בעיות הכפל וההקשרים השונים שבהם מתקיים מבנה כפלי: התאמה, השוואה, צירופים (קומבינטוריקה), בעיות יחס וחישובי מידות. לגבי כל אחד מהסוגים מוצג ניתוח של הסוג ובמה כל סוג שונה מהסוגים האחרים. כמוכן מוצגות דוגמאות המפרטות ומבהירות את הייחודיות של כל סוג ואת הקשיים הקיימים בהם, כפי שנמצאו במחקרים. לאורך כל הספר, בכל הדוגמאות, מופיע גם חישוב הכינויים. נמצא שנושא זה אינו בהיר דיו ובכך החשיבות להדגשה מיוחדת באופן כללי ובבעיות המילוליות המתאימות למבנה הכפלי במיוחד.

הפרק הרביעי עוסק ב"בעיות מילוליות מורכבות". פרק זה מבוסס ברובו על המחקר של כותבת ספר זה שהתפתח במהלך עשרים השנים האחרונות. גם בפרק זה שני סעיפים: "בעיות מילוליות דו-שלביות" ו"בעיות לא שגרתיות".

הפרק הדן ב"בעיות מילוליות דו-שלביות" מציג את המעבר מבעיה חד-שלבית לבעיה דו-שלבית, את הקושי הנובע ממעבר זה ואת מכלול הסוגים השונים המתקבלים כאשר בונים בעיה דו-שלבית משתי בעיות חד-שלביות. הפרק מתאר בפירוט רב את אחת ההרכבות האפשריות -הרכבה של מבנה כפלי עם מבנה חיבורי, כדוגמה לכל שאר ההרכבות האפשריות וכדוגמה להרכבות רב-שלביות. המעבר מבעיה חד-שלבית לבעיה דו-שלבית מפתיע ביותר, כיוון שבעוד שבטקסט המתאר בעיה חד-שלבית כל המרכיבים הדרושים לפתרון מופיעים בטקסט, בבעיה דו-שלבית חסרים בטקסט מרכיבים הכרחיים לפתרון, ועל הפותר לזהות את המרכיבים החסרים, להשלימם (בעזרת חישובי ביניים) ורק אז יוכל לפתור את הבעיה המקורית. ככל שבבעיה יש יותר שלבי פתרון, חסרים בטקסט יותר מרכיבים. בבעיות דו-שלביות קיימים שלושה סוגי הרכבה המובילים לשלושה מבנים שונים הניתנים לייצוג בשלוש סכמות שונות: סכמה היררכית (שבה שלם או מכפלה המתלכדים עם גורם או חלק, בהתאמה), סכמת שלם משותף (שבה המכפלה והשלם מתלכדים) וסכמת חלק משותף (שבה חלק מתלכד עם גורם). שלושה סוגי הרכבה אלו מניבים אוסף גדול של בעיות השונות זו מזו במבנה (סכמה), בפעולות המתמטיות ובסוגי הכינויים, וכל אלה מובילים לסדר פתרון שונה ולדירוג קושי שונה. כל אלה מתוארים בפירוט רב בפרק. ההבחנה בין הסוגים השונים של הבעיות, השווה והשונה שביניהן ודירוג הקושי שלהן מאפשר למורה לקבל החלטות מבוססות מחקר על שלבי ההוראה-למידה.

הפרק הדן ב"בעיות לא שגרתיות" מופיע בספר זה משלוש סיבות: א. הוא שייך לתחום של בעיות בתחום המספרים הטבעיים. ב. הוא חושף הן את התלמידים והן את המורים לעובדה שלא את כל הבעיות המתמטיות פותרים באמצעות תרגילי חשבון, אלא יש שיקולים מתמטיים ודרכי פתרון נוספות. ג. מצאנו במחקר שפתרון בעיות לא שגרתיות, המאפשרות מבחר פתרונות ומבחר דרכי פתרון, יכולות לשמש ככלי נוסף לפיתוח דרכים ואסטרטגיות לפתרון, לפיתוח חשיבה ביקורתית ולפיתוח חשיבה יצירתית בקרב התלמידים.

בבעיות לא שגרתיות התלמיד נדרש לזהות את המודלים שיסייעו לו לפתור את הבעיות, להשתמש בגישות היוריסטיות, כמו ניסוי ובדיקה, חשיבה על בעיות דומות, חקירה שיטתית, מיצוי אפשרויות, בדיקת מקרי קיצון, הכללה ועוד.

הפרק מציג מבחר של סוגי בעיות המתאימות לגילאים צעירים, כמו בכל הספר - עם דוגמאות מפורטות של בעיות ועם מבחר דרכי פתרון, בייחוד כאלה שמצאנו במחקר אצל תלמידים, ועם המלצות למורים כיצד למנף פתרון בעיה נתונה למרחב בעיות גדול יותר.

דברי סיכום

א. בכתיבת ספר זה ראיתי לנגד עיניי את המורים הלומדים ממחקר אקדמי.

המחקר בתחום הבעיות המילוליות רחב מאוד ועל כן בחרתי להתמקד. בחרתי להתחיל מבעיות מילוליות בתחום הנלמד ראשון במהלך ליימודי המתמטיקה של התלמידים הצעירים. הספר כתוב כך שמחד הוא מבוסס על המחקר הקיים ומאידך הוא מפרש אותו לשפת המעשה. פרשנות זו נעשתה דרך הדוגמאות עבור כל צורת ניתוח. הדוגמאות לסוגי הבעיות השונות ולהבחנות שביניהן מוצגות כך שקל יהיה לראות לנגד העיניים במה סוג אחד שונה ממשנהו. הספר אף מהווה דוגמה לכתיבת בעיות נוספות בעלות אותם מאפיינים. בנוסף, מוצג פתרון כל בעיה עם ניתוח הכינויים המתאימים למרכיבי התרגיל, כדי לחדד פתרון בעיות מילוליות ולא רק פתרון תרגילים אריתמטיים. זאת ועוד, ממצאי המחקר למדנו על התפתחות התחום ועל מרכיבי קושי אפשריים והגורמים להם. ידע מחקרי זה בפרשנותו המעשית יוכל להוות כלי בידי המורה להוראה שיטתית, עמוקה ומתאימה לתלמידיו.

ב. לספר זה קיימת גם גרסה דיגיטלית ובה הפניות וקישורים לפרקי ליימוד שאותם לומדים תלמידים בישראל. בעזרת הרקע המחקרי המפורט בספר זה, התרגום לשפת המעשה והקישור לדוגמאות מעשיות, אני תקווה שכל מורה יוכל להעמיק את עבודתו בתחום זה.

טכס מרשים

ד"ר יהושפט נבו

השנה בילה דניאל שבוע ימים בהולנד, לצורך מבחן עבור קבלת התואר השלישי מאוניברסיטת ליידן.
הייתה זו חוויה מרשימה במיוחד, ואל תהיה חווית הדיוט קלה בעיניכם. הדרך אליה רצופת קשיים, מוקשי שפה ובעיות תרגום. המרחק הרב בין הכתיבה לבין הטכס באוניברסיטת ליידן - התקצר לחמש שעות טיסה. דניאל נתקבל בהולנד בכבוד מלכים. פרט לגשם דק ומקפיא של חודש מרץ, קיבל את פניו המנחה שלו, שהוא איש חביב ונעים הליכות. ידיעותיו ביהדות, על אף היותו משאינם בני ברית, מדהימות, וספרייתו התורנית לבטח תעורר קנאה בלב רבנים ומרצים ליהדות. דניאל ומארחו מגיעים משדה התעופה לליידן ברכבת, ושמים פעמיהם לאוניברסיטה. האורח מתוודע לספריה הענפה ואף זוכה להחזיק בידו את כתב-יד ליידן המפורסם של הירושלמי, שנכתב במאה ה-13. מתוודעים אף לאולם הטכס המרשים, עליו יסופר להלן. משפחה יהודית אריסטוקרטית, חמה ולבבית, מארחת את דניאל ודואגת לכל מחסורו.
יום לפני הטכס נערכת לדניאל הכירות עם שני שושביניו, שישבו לצדדיו בשעת המבחן. היו אלו שתי דמויות שמקורן בעבר הרחוק, בהיסטוריה הקדומה של האוניברסיטה, כשהיה צורך לסייע לנבחן לעלעל בספרי עזר וברשימות, והם עשו זאת. כעת הם מהווים קישוט דקורטיבי המשתלב יפה להפליא בתוך הטכס המאורגן והמרשים הזה. דניאל שנפגש עם ראש הטכס, חשב לתומו, שהשיחה תיסוב על עניינים העומדים ברומו של עולם, אולם למרבה הפלא, הלה מתעניין בחליפה שילבש דניאל למחרת בשעת הטכס. דניאל לא הכין חליפה. המעיל הקצר הבהיר שהביא דניאל מהארץ, לא מצא חן בעיניו הקפדניות של ראש הטכס, אשר שלחו למחרת בבוקר אל חנות להשאלת חליפות. בעל החנות מודד את דניאל בעיניו ופוסק שאין לו מעיל המתאים למידותיו, ובשום אופן לא ייתן מעיל שאיננו מתאים, כי שמו הטוב חשוב בעיניו יותר מהכסף. דניאל יוצא מהחנות בעליזות, משתעשע ברעיון כיצד "יסדר" את ראש הטכס בטענה שבכל הולנד לא נמצא עבורו ז'קט הולם. אולם מתעשת, לנוכח מחשבה שנייה. מה יאמרו? הישראלי החצוף הזה... הפרובינציאלי...
דניאל חוזר ומגייס את כל כוח השכנוע שלו, ויוצא מחולף למהדרין בלב קל וגם בארנק קל. המנחה הנחמד שליווה את דניאל במשך כל שנות הכתיבה, הציע לו לבוא ימים אחדים קודם, כדי "לשפשף" את האנגלית שבפיו. דניאל ניצל ימים אלה לטיולים בערי הולנד.
סמוך להתחלת הטכס מגיע דניאל מלווה בראש הטכס, בראש החוג לליימודים שמים ובמנחה. סטודנט נעים סבר מסייע לו לקשור את העניבה שאיננו רגיל בה. בכניסה לאולם ממתינים כבר שני השושבינים. בשעה שתים ורבע בדיוק, שעה שדניאל ידע עליה כבר חצי שנה מראש, הובל על ידי המלווים לאולם החגיגי. ביציע הקהל יושבים סטודנטים מהמחלקה, הרב של האג וחברי הקהילה היהודית. דניאל ושושביניו מתיישבים ליד שולחן ארוך מאוד מכוסה בפמה ירוקה, כשמאחוריהם הקהל. האולם היה בעבר מנזר. הוא מעוטר בפיתוחי עץ שחורים וירוקים. הקירות למלוא אורכם מכוסים טורים-טורים של תמונות של ראשי האוניברסיטה לדורותיהם, החל משנת 1585, שנת היווסדה של אוניברסיטת ליידן. מכל עבר ניבטים שורות-שורות של פרצופים מלומדים ומכובדים. ארבע מאות שנות אנוש עתירי ידע, מרוכזות בדניאל בשעה זו. כעבור כמה דקות נכנסת שורה של צועדים בטור ערפי. "מלאכי חבלה" לובשי שחורים בכובעים מוזרים, כולם פרופסורים מכובדים, כולם פרט לאחד - נוצרים. אלה בית הדין של הנבחן. הווה ועבר נועצים בדניאל עיניים. אלה מלפנים ואלה מאחור, ואלה מהקירות מכל הצדדים. היכן הוא דניאל באותה שעה.
יושב ראש הטכס כולו שחור, על צווארו שרשרת ענקית ועליה תליון עם סמל האוניברסיטה, פותח את הטכס בהולנדית. השואל הנכבד פונה אל הנבחן בתואר Mr. Candidat והנבחן פותח את דבריו בשתי מילים הולנדיות מוזרות, שמשמעותן היא: "המתנגד המלומד", אותן שינן דניאל כל אותו הלילה. למקרה שהנבחן ישכח לפתוח בשתי מילים אלו, נמצאים השושבינים לשני צדדיו, ובאמצעות אגרוף קל בצלעותיו מזכירים לו את חובתו. המבחן נערך באנגלית, וזאת כידוע, איננה שפת האם של דניאל. השואל המלומד קורא את שאלתו מהכתב. אורך השאלה עמוד וחצי. דניאל משקיע מאמץ אדיר להבין את שאלתו, לחשוב על התשובה, והלה ממשיך לקרוא. דניאל מבקש בנימוס שהלה יחזור על שאלתו יותר בקיצור, אך לשווא. האדון המלומד חוזר וקורא את שאלתו במלואה. המבחן נערך שלושת רבעי שעה בדיוק. דניאל נשאל ומשיב. הקב"ה עזר והתשובות באנגלית קולחות. לרגע, משתעשע דניאל במחשבה אודות הטכס המוזר והמעניין הזה, גולת הכותרת של שנות עמל רבות. הנה אחד השואלים שואל על פרשנות המקרא שהייתה מקובלת במאה ה-12 בצפון צרפת גם בקרב הנוצרים, ומקשה בדבר יחסי הגומלין שבין פרשנות הפשט היהודית לנוצרים. דניאל מרצה על יחסי פרשני המאה ה-12 בצפון צרפת עם שכניהם הגויים. על ויכוחי הדת, על דרכי ההגנה שנקטו היהודים להגן על עצמם, על חיפושי דרך כיצד לנצח בויכוחים הדתיים, ובעיקר, כיצד לא להיות מושפעים מהנוצרים. דמיונו של דניאל מסיעו לעבר הרחוק, לימי הביניים. לימים רחוקים בהם עמדו היהודים בוויכוחי דת מול הנוצרים. סוללת הבוחנים הנראים ככמרים הניצבת לפניו במלוא חומרתה, התפאורה על הקירות, הקהילה היהודית הניצבת מאחוריו, כל אלו עוררו בדמיונו את המחשבה, שהנה הוא דניאל, הוא היהודי בן ימי הביניים המתווכח עם הנוצרים. כך היה בעבר וכך מתרחש כעת בהווה. דניאל מזדהה עם המתווכחים היהודים לדורותיהם.
בשעה שלוש בדיוק נכנס שמש בית הדין ומכריז בהולנדית "תם הטכס". דניאל שכבר צבר ביטחון עצמי הצטער מעט על סיומה המהיר של חוויה אדירה זו. לובשי השחורים עוזבים את האולם. כעבור כמה דקות חוזרים כשבידי ראש הטכס כלי המזכיר לדניאל "זביל מרגמה" אדום גדל ממדים, בו מצויה הדיפלומה כתובה בלטינית. דניאל הוכתר בתואר ד"ר וקבל את ברכת האוניברסיטה. מרגע זה דניאל מוביל את התהלוכה לאולם אחר, שם נערכת קבלת פנים. כל המשתתפים לוחצים את ידו ומברכים אותו להכתרתו.
מוגש כיבוד קל.
דניאל יגע ומותש. תם הטכס.

טקס הענקת פרס יקיר החינוך הדתי

לד"ר ערן לויזון

ד"ר עדן לויצון הייר,
דיקן לימודי המשך

'איזו היא הדרך שיבור לו האדם?' שאל רבי יהודה הנשיא וענה: **'כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם'.**
היום התבשרנו שהנך מקבל את פרס יקיר החינוך הדתי על תפארת מעשיך והפרס הוא אות הוקרה לכך שמתפארים בך בני האדם. וכל כך למה?

בגמרא (סוכה, דף מט ב) מובא: "אמר רבי אלעזר: מאי דכתיב 'פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה'? - וכי יש תורה של חסד ויש תורה שאינה של חסד? אלא תורה ללמדה - זו תורה של חסד, שלא ללמדה - תורה שאיננה של חסד. תורת חסד היא תורה שבעליה אינם שומרים אותה לעצמם אלא משתפים בה את כולם, הם מעניקים ממנה בנדיבות רבה לכל אחד ואחד. לא כל מרביץ תורה ברבים ראוי לתואר "תורת חסד על לשונו" אלא רק מי שמרביץ תורה שלא על מנת להאדיר את שמו ולזכות בתהילת עולם. "תורת חסד" ישנה רק במקום שאין רדיפת כבוד אלא ענווה גדולה, ואז המניע להרבצת התורה איננו אנוכיות אלא חסד.

זו הייתה דרכך, ערן, מאז ומתמיד - ללמוד וללמד בלי לעשות את התורה קרדום לחפור בו, אלא אדרבא, לאור התורה הפכת עצמך לקרדום לחפור בתוככי חיי האקדמיה במכללה ועליך יוכרח כל אדם להודות, שקיימת בעצמך את אשר דרשת, בבחינת נאה דורש ונאה מקיים, אומר ועושה. במסגרת עבודתך במכללה שימשת בתפקידים רבים ובכולם הוכחת מקצועיות וידע, מסירות ודייקנות, אחריות ומוסר עבודה. פעילותך הענפה האירה נתיבים לסטודנטים רבים ותמיד מצאת מסילות ללבם ולשכלם של תלמידיך. תמיד פעלת לשם שמיים וללא לאות למען המכללה כפי יכולתך במרץ, בעֵרנות וברעננות כיאה לשמך - ערן.

גאים בך!

המשך להאיר ובאורך נראה אור

בידידות שמאיר, בהוקרה ובהערכה

פרופ' יחיאל פריש
נשיא המכללה האקדמית הדתית לחינוך שאנן, חיפה

ברכות לחברי סגל המרצים לרגל קבלת התארים

פרופ' משה סטופל
ד"ר ג'וני אוברמן
ד"ר דוד אוחנה
ד"ר איריס גיל
ד"ר אילנה וייסמן
הרב ד"ר אליהו טוויטו
ד"ר אביבה סברדלוב
ד"ר פראן סוקל
ד"ר נייפלד עדני
ד"ר אורלי קריספל

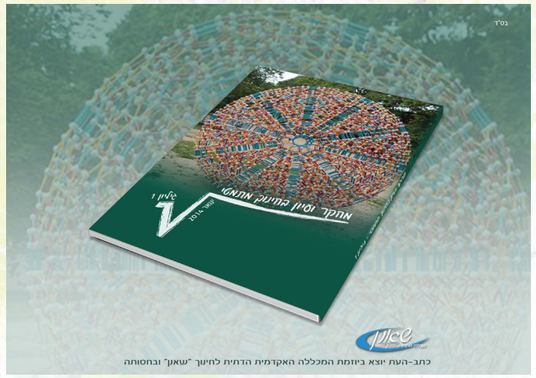
הבנייה החלה

ממשיכים לחקור ולכתוב

כתב-עת חדש למתמטיקה בהוצאת מכללת "שאנן"

גיליון מספר 1

יצא כבר גיליון מספר 2

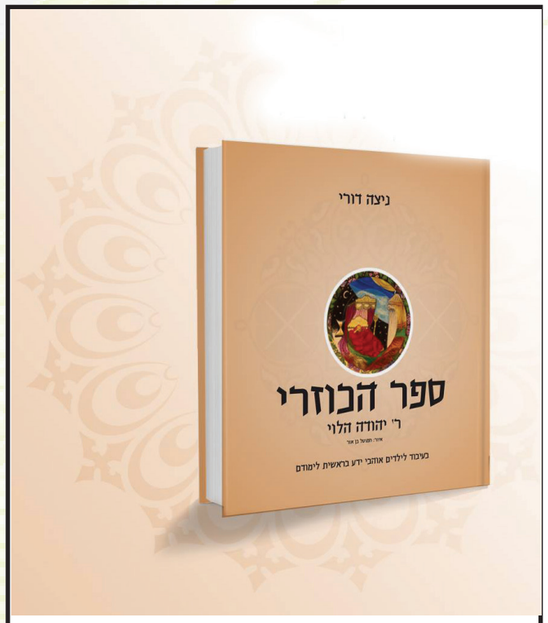

גיליון מספר 20 של שנתון שאנן, כתב-עת הרב-תחומי לעיון ומחקר

בשעה טובה, יצא לאור גיליון מספר 20 של שנתון שאנן, כתב-עת הרב-תחומי לעיון ומחקר. הגיליון החגיגי הוקדש לזכרו של פרופ' דב לנדאו ז"ל.
כתב-העת כלל 28 מאמרים אקדמיים בתחומי החינוך השונים.

במאמרים ניתן לעיין באתר המכללה, ההוצאה לאור, שנתון כ'

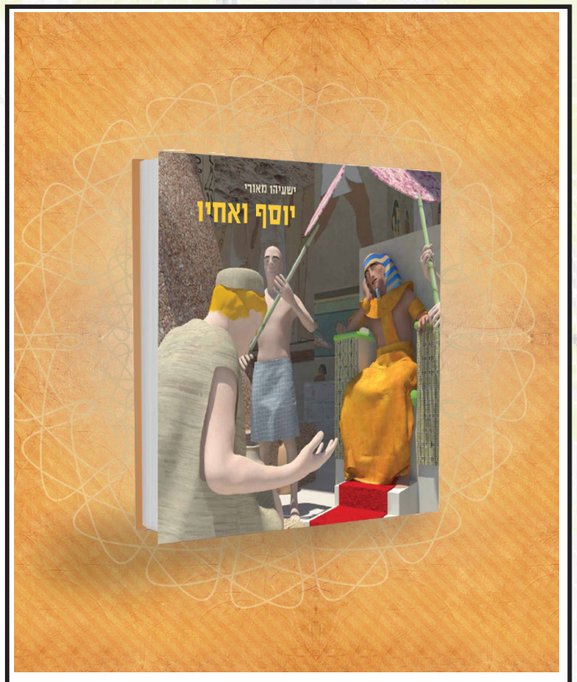
ספר הכוזרי
ר' יהודה הלוי
בעיבוד לילדים אוהבי ידע בראשית לימודים
ד"ר ניצה דורי
70 ש"ח

המסע האורייני
תאוריה כבסיס למעשה ההוראה
בתחומי קריאה וכתיבה
ד"ר אסתר טוב לי וד"ר יחיאל פריש
80 ש"ח

סיפורים ושירים מתוך חדר המורים
ד"ר ניצה דורי
65 ש"ח

יוסף ואחיו
פרופ' ישעיהו מאורי
50 ש"ח

בס״ד

המכללה האקדמית הדתית לחינוך שאנן

חדש! חדש! חדש!

ספר ילדים מקסים
בהוצאת מכללת ״שאנן״

לקט שירים חמודים המוגש באהבה לילדיכם החכמים.
קריאת שירים ברגעים משפחתיים שלווים ומחייכים הינה דרך נעימה לחיזוק ערכי יסוד באישיותו ההולכת ונבנית של הילד. בשירים המוגשים בספר זה תוכלו למצוא ביטוי לערכים לא מעטים: אחווה, אחריות, אומץ, ביטחון, חריצות, זהירות, ויתור, הגינות, אמונה ועוד. על כגון זה נאמר: לחייך ולהתחנך.
אנו בטוחים שגם אתם תהנו, תחייכו ותמצאו פה אוצר תובנות רבגוני ומשמעותי לקטנים ו... לגדולים...

מתוך הספר:

נָמֵר בַּלֵב

יֵשׁ לִי נָמֵר
בְּתוֹךְ הַלֵּב
נוֹהֵם
זוֹעֵם
וּמִתְקַצֵּף,
וּכְשֶׁאֲנִי
מְאֹד עָיֵף
אֲנִי שׁוֹמֵעַ בְּקוֹלוֹ
אָל אִמָּא
כֹּל כֶּלִי זוֹעֵף
סְתָם מִתְנַמֵּר
אוֹמֵר רַק: לֹא!

אָז, לֵךְ נָמֵר
מִמֶּנִּי צֵא
אוֹתְךָ אֲנִי
כְּבָר לֹא רוֹצֶה!
זֶה לֹא כְּדַאי
זֶה לֹא יָפֶה
אֲהֻיֶּה חָמוּד
וְזֶהוּ זֶה!

© כל הזכויות שמורות

את הספר ניתן להשיג במרכז המשאבים של מכללת שאנן בטל׳: 04-8780044
או להזמין באמצעות ספח הזמנה למשלוח בדואר
המצוי באתר האינטרנט של המכללה ⇦ הוצאה לאור ⇦ ספרים

פרסומי המכללה

האי״ש על העדה -
סיפור חייו ופועלו
של הרב אליהו יוסף שאר-ישוב הכהן
ד״ר יחיאל פריש וידידיה כהן
חדש - מחיר מיוחד להשקה
50 ש״ח

הגננת כמנהיגה חינוכית
וכמנהלת גן
ד״ר יחיאל פריש
75 ₪

התנ״ך כמאור וכמראה
עיון רב תחומי מתודי
פרופ׳ טליה הורוביץ
75 ₪

טובים השניים:
פרקי מקרא - פרשנותם והשת־
קפותם בספרות
פרופ׳ טליה הורוביץ
75 ₪

חוללות עצמית במכללה להוראה:
הלכה למעשה

ד״ר שרה כ״ץ וד״ר יחיאל פריש

50 ש״ח

חוללות עצמית - אבחון והתערבות:
שיפוש במתודולוגיה איכותית
לחשיפת אמונות חוללות
בתחום החינוך
ד״ר שרה כ״ץ
85 ש״ח

למען החינוך לא אחשה

פרופ׳ דב לנדאו

חדש - מחיר מיוחד
50 ש״ח

המחירים אינם כוללים דמי משלוח (משלוח עד 2 ק״ג 20 ש״ח)
טופסי הזמנה ניתן להוריד מהאתר המכללה - ההוצאה לאור
http://shaanan.ac.il/?page_id=802

בס"ד

המכללה האקדמית הדתית לחינוך ע"ש ד"ר בנימין שאנן

כתובת המכללה: רח' הים התיכון 7, קרית שמואל, חיפה 2640007
מען למכתבים: ת.ד. 906, קרית שמואל, חיפה 3100801
טלפון: 04-8780000 **פקס:** 04-8714445
Email: shaanan@shaanan.ac.il

"ספר - נשמתו של אדם הוא" (ר' יחיאל מאיר ליפשיץ מגוסטינין)

הנכן מוזמנות לכנס "ביכורי שדה"
שיתקיים אי"ה ביום שלישי, י"ט באדר תשע"ה 10.3.2015
בין השעות 14:00-8:45

9:15-8:45	**התכנסות והרשמה,** כיבוד קל וצפייה בתערוכה	
10:45-9:15	**ברכות**	
	"סול מהספר שלך - זו אני" - מפגש עם הסופרת נאוה מקמל-עתיר	
10:45-11:00	הפסקה	
11:45-11:00	**"כל אחד והסיפור שלו"** - מועדוני קריאה בעקבות ספר	
12:15-11:45	הפסקת צהריים	
13:15-12:15	**סדנאות לבחירה:**	
	א. מספרי סיפורים:	
	גיל רך	**"מספרת במילים ובצלילים"** .....אוקי שפרן
	יסודי	**"לטוות סיפורים"** .....עדנה קרמר
	חנ"מ	**"סיפורי כיס"** .....רינה שלף
	על-יסודי	**"סיפור, מספר וקהל"** .....ד"ר איילת אטינגר
	ב. מאיירים סיפור	**"בלי לומר מילה"** .....לילך שטיינברג
	ג. תיאטרון בובות	**"סיפור בצללית"** .....לאה נצרתי
	ד. מוסיקה	**"סיפור בשיר ובצליל"** .....מיה איזנברג
	ה. ביבליותרפיה	**"אני חבר שלי"** .....נעמי דורון
	ו. תיאטרון קריאה	**"הכל בקול"** .....חנה יורב
14:00-13:30	**סיכום**	

חלוקת מלגות הצטיינות

"יודע אני בתי שאיני מנחיל לך עושר ונכסים,
אבל אני מלמדך לקרות בספרים,
בזמן שעולמו של אדם חשוך בעדו , קורא בספר ורואה עולם אחר."

(עגנון, על כפות המעול, סיפור פשוט)

בואו בשמחה

צוות ביכורי שדה
בשיתוף עם תכנית המצוינים להוראה וסיירת הסטודנטיות

לפניכן רשימת ספרים מומלצים לקריאה. בכנס "ביכורי שדה" נקיים מועדוני קריאה בהם יתקיימו דיונים על הספרים שברשימה המומלצת.

בחרו ספר אחד מהרשימה הרצ"ב וקראו לקראת הכנס.

כל הספרים נמצאים בספריית המכללה. מוזמנות לשאול ולקרוא.

בס"ד

המכללה האקדמית הדתית לחינוך ע"ש ד"ר בנימין שאנן

כתובת המכללה: רח' הים התיכון 7, קרית שמואל, חיפה 2640007
מען למכתבים: ת.ד. 906, קרית שמואל, חיפה 3100801
טלפון: 04-8780000 **פקס:** 04-8714445
Email: shaanan@shaanan.ac.il

סטודנטיות יקרות,

חווית הקריאה
כל ספר חופן בחובו ים של הרפתקאות, שפע עלילות מסתוריות, נפתלות ומרתקות. בחלק מהספרים משתלבים סיפורים אישיים בסיפור תולדות העם והמדינה ובחלק מהם מתמודדים הגיבורים עם נפתולי נפש המביאים אותם ואת הקוראים לתובנות חדשות על החיים. כל ספר ייקח אתכן למסע בו תדענה תמיד כיצד נכנסתן אליו אך לעולם לא תדענה כיצד תסיימו אותו. כל ספר ינתק אתכן לזמן קצר מהרצף התובעני של החיים - לקום, להתלבש, ללמוד, לעבוד, להשקיע, ליצור, לבנות, לפרק וליצור מחדש. הספר יקפל בין דפיו חיבוק מנחם: בואו אלי. נוחו קצת מהמרוץ היום-יומי בחיים. גלו עולמות אחרים משלכן. אם יש בכן דמעה החונקת בגרון ומסרבת לצאת, הניחו לה לזלוג תוך כדי קריאה. חושו את ההקלה והפורקן. הספר הוא אליבי מושלם להצפת רגשות שלא הייתה מתעוררת בכן בלעדיו. אם תרצו שתפו אחרים ברגשותיכן ובקורות אתכן בעקבות הקריאה. עוררו סקרנות גם בחברותיכן בעקבות ספר נפלא שקראתן. דונו עליו, התווכחו עליו, הניחו את הגיבורים בסלון הפרטי שלכן ושוחחו עמם. עוצו להם עצה, הזדהו איתם, כעסו עליהם, רחמו עליהם, הבינו אותם.

את מוזמנת להיות חלק מצוות קראי שדה היום ספר.

קריאה נעימה, מועילה ומהנה!

רשימת הספרים:

1. אות מאבשלום / מקמל עתיר
2. הנערה במרפסת ממול / מקמל עתיר
3. שקופה / מקמל עתיר
4. מבחן קבלה / מקמל עתיר
5. אשה בורחת מבשורה / דוד גרוסמן
6. גיא אוני / שלומית לפיד
7. היינו כחולמים / אורה בורדמן
8. המפתח של שרה / דה רוויי
9. המקרה המוזר של הכלב בשעת לילה מאוחרת / מארק האדון
10. כעפעפי שחר / חיים סבתו
11. לא מפסיקים אהבה באמצע / ליאור אנגלמן
12. ללכת על הדגים / חיים נבון
13. מים שאין להם סוף / יאיר שטיינמץ
14. מישהו לרוץ איתו / דוד גרוסמן
15. מלכים ג' / יוכי ברנדס
16. משחקי הרעב / סוזן קולינס
17. פסיעות בחול / אורנה בורדמן
18. רוץ ילד רוץ / אורי אורלב
19. שומרת אחותי / ג'ודי פיקו
20. שירת מרים / סמדר שיר

מילת סיום

המדרש מסכם שכאשר באו לחלוק אוכלים כדי לצנוע את בית המקדש מצאו אוכלי סקומה מאוד, משונה. הבונים לקחו את האוכל ופרקו אותה בקידה. אחרי שכמעט סיימו לצנוע את בית המקדש ואת קודש הקודשים, נשארה לווית אחת לבו מושלמת. הייתה חסרה לה התאוימה. ובול נכנס אוכל הבונים באוכלן הדחויה והצרובה ההיבו. אוכלן אותה בקיר. אוכלו מה? הלווית הייתה כל כך סקומה, שסום אוכלן ההיבו התייבשה והשתלבה בקיר, והשלימה את קודש הקודשים. ובוכן האוכל המאווסה והצרובה, המוכרה והסקומה, כו שלבו רבו אותה בווקאו האוכל המאווסה והצרובה, המוכרה והסקומה, כו שלבו רבו אותה בתחילה, היבו כו שהתאוימה והשלימה את קודש הקודשים. המדרש אומר שסל-כ סיכור לה בומר הסטוק "אוכל מאוסו הבונים הייתה לבשוב כינה". המדרש מלמד אותנו שהאוכל הסקומה לבו התאוימה בשקידה לאותה כינה חסרה אוכלו היבו נוסבה להיות "לבשוב כינה". בם מה שנראה לך כלאו קשור לקדושה, ליופי ולבית המקדש - בם לך שבם הוא שייך! בם הוא חלק מבית המקדש. כאשר אוכלו הדבר הנחות ביותר יכול לבטאו ולאלות אוכלות - כו היכירה היפה ביותר שיכולה להיות.

מוסיף על הדברים הרב שבתי סלבטיבקי: אוכמר לכרוס את הדברים בשתי דרכים. דרך אחת - אוכל סקומה באומת בריך לבריוך, אין מה לאשות אויתה ואין בה שום בורך ותועלת. אוכלו מה? בדיוסבד היבו מתאוימה לאויבו כינה. לכן למרות שהיבו סקומה ולבו יפה הושיבו אותה כחלק מהקיר של בית המקדש. אולם הדרך השנייה, והנכונה, היבו תשתמש בבניית קודש הקודשים. בווקאו באוכל הלבו אוסתטית והקלע מסוותת, בווקאו בה טאונה שלאות הבנין.

הסולם מלכתחילה כחלל קבוי. רק לאחם יש את הכוח לברוס בעוד כך בם בכל השליחות הבאולה שלנו כאן בסולם. הקב"ה ברבו את מהוואנים הקטנות שלכם תמיד!

שלכם ובשביכם
טלי וניבה